Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

100 Børn og

EEN MOR

100 BØRN OG EEN MOR

SIGRID VESTERGAARD

100 BØRN OG EEN MOR

★

SØSTER HANSINE

EGET FORLAG . ESBJERG 1941

Ser til, at I ikke foragter en ene-ste af disse smaa; thi jeg siger eder: Deres Engle i Himlen ser altid min Faders Ansigt, som er i Himlene.

Matthæus 18, 10.

FORORD.

17. November slog den Tanke pludseligt ned i mig, at jeg skulde samle Minderne om Søsters Gerning og om hendes Personlighed. I Løbet af den følgende Nat blev jeg klar over Titel og Form.

Alt dette kom paa en saadan Maade, at jeg ikke kunde andet end gaa i Gang med Opgaven. Jeg følte, at mit vigtigste Arbejde var at gaa til Søster selv og faa hende til at fortælle. — Hun fik ikke at vide, at jeg gik hjem og skrev det, hun fortalte mig. Hun vilde ikke have billiget Tanken, men gaar det, som jeg haaber, at det bliver til Gavn for hendes elskede Hjem i Haraldsgade, saa vil hun alligevel være tilfreds med mig. For Omslagstegningen takker jeg Herr Kunstmaler Holbak.

Esbjerg, Januar 1941.

Sigrid Vestergaard.

EN GAMMEL MOR.

I Blichers Allé i Esbjerg findes et pænt, lille Hus. Om Huset er der en temmelig stor, velholdt Have. Ovenpaa er en Lejlighed med en lille Stue, et endnu mindre Soveværelse og et Køkken. Stuen har Altan, og Vinduet vender mod Syd med Udsigt over Havet. Der er hyggeligt. Man lægger Mærke til et sjældent Skab med Udskæringer. Det er en Stue, hvor hver Ting har sin Historie. Fotografier findes i Massevis paa Vægge, Borde, Hylder og Skabe. Ikke faa er Billeder af Brudepar. Eet er af betydeligt større Format end alle andre. Det er af et ungt Ægtepar — naturligvis fra det store, forjættede Land Amerika.

I Stuen træffer man en kær, gammel Dame, en lille Mor med hundrede Børn. Hvor stor Flokken kan blive, hvis man tager Svigerbørn og Børnebørn med, har hun næppe Rede paa. Det er ganske ligetil, at der maa være saa mange Fotografier forsamlede paa eet Sted.

Vi bliver modtaget med et stort Smil, et venligt — eller maaske rettere sagt — kærligt Blik og et rigtigt moderligt mildt: „Velkommen, det var pænt af Dem" — Det vil sige, det kan ogsaa hænde, at Smilet ikke rigtig kan komme frem, og Munden i Stedet for begynder at bæve, trods de største Anstrengelser for at beherske det, og Taarerne vil ikke blive derinde

i det skjulte. De baner sig Vej og triller ned ad Kinderne. Det er paa de Dage, Smerterne er saa store, saa de ikke kan ignoreres. Ikke underligt, at hendes Hjerte og Nerver er saa slidte, saa de ikke mere fungerer upaaklageligt. Desuden har hun i mange Aar gaaet med en Underlivssygdom, der piner og trætter.

Hun sidder i en Gyngestol, og den Gyngestol kunde fortjene et helt Kapitel for sig; men lad os se paa den, som den ser ud i Dag. Den har en stiv, høj Ryg og lige Armlæn. Den har naturligvis drejede, kunstfærdige Ruller, men Armlænet er vandret og fastgjort til lignende lodrette Stænger. Den Slags Stole var engang meget almindelige. Man kan nok tænke, den har været betrukket med Plyds, men det er fornyet paa den Maade, at der er syet kulørt, strikket Stof ovenpaa. Hvem der nu kan have lavet det? Men paa eet Punkt ligner den bestemt ikke nogen anden Gyngestol, jeg har truffet paa. Den er bundet sammen med Reb i adskillige af Vinklerne. Mon en af Drengene, engang han var hjemme, har været bange for, at den lille Mors rare, gamle Gyngestol skulde brase sammen en skønne Dag?

Der er ogsaa en god Lænestol, som hun har faaet i „Et-eller-andet-Jubilæums-Gave". Men Gyngestolen foretrækkes, og Gæsten faar Lænestolen tilbudt. Hun har altid oplevet noget, har altid noget Nyt at fortælle. Der sker noget, selvfølgelig, hele Tiden i saa stor en Familie. Jævnt og naturligt faar vi i korte Rids lidt Besked om det, der ligger øverst i Begivenheds-Bunken. Een Dag kan man faa en glædestraalende Beskrivelse af en ung Piges Indkøb af Brudeudstyr. Ja, Køkkenudstyret er skaffet til Veje. Det bliver gemt her i Lejligheden. Man begriber bare ikke, hvor der er Plads til det. Den unge Pige

skal for Resten ikke giftes det første Aar. Hun er saa forbavsende fornuftig og vil først se, hvordan det hele ser ud om et Aar. Senere faar man at vide, at hun i Formiddags har haft Besøg af en af Drengene, der er gift, men desværre baade syg og arbejdsledig. Den lille Mor ved ikke, hvad hun skal gøre andet end at bede for dem. Ja, maaske var der alligevel noget, hun skulde have sagt i Formiddags, nu bagefter tænker hun, at hun skulde maaske have raadet saadan og saadan. Engang siger hun: „Man skal ogsaa passe paa, at man ikke kommer for tidlig med Trøsten, naar Folk er i aandelige Vanskeligheder."

Paa en beundrende Bemærkning om en smuk Porcelænshund, der ligger paa en Hylde, følger Historien om Leo, en 5—6 Aars Dreng, der kom fra Hjemmet for en Snes Aar siden. Forældrene saa Udvej til at have ham hos sig og hentede ham til sig i København. Da de saa, hvor godt han befandt sig, fortrød de næsten, at de havde faaet det ordnet saadan, at de nu var nødt til at følge Bestemmelsen. Han havde været der, fra han var 2 Aar, og græd meget ved Afskeden. Senere sendte Familien Hunden og fortalte, at Leo havde længtes meget. Han havde faaet et lille Billede af de andre Børn med sig. I lang Tid tog han det hver Aften ned fra Væggen, hvor det hang, og han kyssede det Gang paa Gang, skrev de. Hunden hedder Leo efter Drengen.

„Men jeg ved slet ingenting om ham nu." „Næh, naar Børnene kommer bort saadan", afbryder jeg. „Det er bedst for Børnene, for Forældrene og for Hjemmet. Selv om det gør ondt paa mig, skal jeg ikke være en Hindring", lyder Slutningen paa Historien.

SØSTER.

19. Novbr. Er Søster hjemme i Dag, eller er hun gaaet en Tur i det gode Vejr? Paa Altanen sidder Molly, en tigerstribet Bokser, som tilhører Værten, men tilbringer adskillige Timer ovenpaa, og nu altsaa ogsaa paa Altanen. Saa er hun nok hjemme!

Ja, hun staar netop og skal have Overtøj paa for at gaa en lille Tur. Hun tør ikke gaa alene, og jeg tilbyder mig som Følgesvend denne Gang. Jeg faar at vide, at der lige er kommet et nyt Barnebarn. Kirstine har faaet en lille Søn. (Skønt Søster er fyldt 75 Aar, er hun stadig fuld af Omhu for alle Børnene). Faderen var ellers arbejdsledig Mekaniker, men han er nu kommet i Gang med et Cyklereparationsværksted, og det gaar heldigvis godt. Værkstedet ligger i Nærheden. Der maa vi hen for at spørge til Moder og Barn. Det lille Hjem ligger saa langt borte, at Søster ikke har Kræfter til den lange Tur i Dag. Hun har det slet ikke godt i disse Dage; men det var rart at hilse paa den lykkelige Fader og høre godt Nyt. —

Vi gaar en lille Omvej og taler om, at de store Piger har følt sig knyttet til Hjemmet, at Søster altid har vidst Besked om deres Fridage, og hvis de en enkelt Gang ikke kom, kunde hun spørge: „Hvor var du henne forleden? Jeg savnede dig." — De skulde befinde sig godt, naar de kom hjem, rigtig føle sig velkomne.

Pludselig forsvinder Solskinnet, og der kommer i Stedet en tyk Taage, en fæl Havgus, og vi kommer til at drøfte den kolossale Forandring, det maa have været for hende, der er født i Næstved og vant til at færdes i de pragtfulde, sjællandske Skove, at komme her over paa Vestkysten og leve i denne fattige Egn. Hun fortæller, at her, hvor vi færdes, og mange Mennesker bor i deres smaa, pæne Huse, var der dengang kun Brakmark, ikke engang opdyrket Jord. „Her gik jeg med Børnene og længtes ubeskriveligt de første Aar, især om Foraaret. — Men hvad — saa tog Arbejdet efterhaanden ganske Tid og Tanker, og saa gik det alligevel."

Jeg gaar med op for at hvile lidt, inden jeg skal hjem. Vi sidder stilfærdigt og taler, og samtidig morer jeg mig med at tælle 150 Fotografier af Børn, Svigerbørn og Børnebørn foruden mange Billeder af Venner, især naturligvis Diakonisser.

„Jeg har det godt, og jeg føler mig saamænd ogsaa baade rig og taknemmelig. Mens jeg var midt i Arbejdet, var jeg altid optaget af det, der skulde ske, alt det, der var at stræbe imod. Nu lever jeg mest i Fortiden. Det er ogsaa dejligt. Ganske vist ser jeg, at meget skulde have været gjort bedre. Kunde jeg gøre det hele om, var der meget, jeg vilde tage anderledes paa. Naar de Tanker kommer, beder jeg Gud om, at han vil tage det hos mig, der kan have været stødende for Børnene, saa at det ikke skal være dem en Hindring. Jeg tror ogsaa, at det sker. Jeg er sikker paa, at Gud sletter ud, for han ved godt, at jeg har altid villet Børnene det bedste. Jeg tror ogsaa, Børnene selv har forstaaet, at det var deres eget Bedste, jeg sigtede paa, selv om der har været baade det ene og det andet. Jeg har givet dem det bedste, jeg havde. Men een Ting kan man ikke give de unge. — Det er Troen. — Hvor vilde jeg

ønske, man kunde sige til de unge: Husk, at spildt Tid faar man ikke igen; — men det forstaar de ikke.

Nu kommer jeg ikke ofte i Kirke, fordi der er Dage, jeg slet ikke kan gaa saa langt. Naar jeg er der med lange Mellemrum, nyder jeg den Stund ubeskriveligt. Dog kommer den Tanke ogsaa: Jeg kunde have tilbragt mange flere Søndage her, hvis jeg ikke havde ladet andre Ting opholde mig. Spildt Tid!! — Altergangen betyder saa meget for mig. Jeg ønsker, at jeg havde benyttet denne Guds Gave meget tiere.

Alligevel er det mest glædelige og fornøjelige Ting, Gud lader mig mindes. Forleden havde jeg en søvnløs Nat, og da laa jeg og tænkte paa en morsom Oplevelse, jeg havde engang, da jeg legede Skjul med Børnene. Jeg havde gemt mig i lille Carlas Seng. (Der er ogsaa en anden Carla, som til Forskel hedder store Carla). Hendes Broder kom da og gav sig til at kæle for mig; han troede, det var hende. Jeg laa her alene midt om Natten og lo højt af det og mange andre Smaabegivenheder, der kom i mine Tanker."

(Jeg tænker paa, om hun ogsaa mindes, da hun og Elisabeth for mange Aar siden gik paa Gaden, og Søster pludselig sagde: „Træk i den Klokkestreng der." Hun adlød uden at tænke over det, og Søster blev helt forskrækket, da det var sket. Søster sagde: „Ikke dreje Hovedet. Naar vi lader som ingenting, er der ingen, der mistænker en adstadig Diakonisse."

At gaa til Grænserne havde en egen Tiltrækning for hende, og hun forstod Børnene, naar de gik over Stregen.

En Aften i de første Aar paa Børnehjemmet saa Børnene hende gaa ud ad Bagdøren, og de forstod ikke lige straks, at det var hende, der kom ind ad Fordøren i en mærkværdig Paaklædning og gav sig til at spille Komedie for dem.)

„I min Ungdom levede jeg i et levende Menighedssamfund i København ved Hellig-Kors-Kirke. Der følte jeg mig hjemme og gik f. Eks. til Alters udelukkende hos Sognepræsten Jul. Ifversen, men for øvrigt gik jeg alle Steder, hvor der var noget at hente. Fenger og Skat-Rørdam (senere Biskop) satte jeg særlig Pris paa. Jeg var helt borte fra denne Verden, naar jeg hørte Rørdam. Tiden under Prædikenen gik som et Nu. — Denne kloge Mand talte til os i et Sprog, som talte han til Børn.

Jeg havde mange Venner i Samfundet og mindes særlig Klokker Akselsen, hvis Hustru var en Datter af Kunstmaler Konstantin Hansen. Endnu faar jeg hvert Aar Julekort fra Fru Akselsen og en anden Veninde fra samme Tid.

Allerede i 17—18 Aars Alderen vilde jeg være Diakonisse, men jeg manglede Mod. Mine Venner satte Mod i mig og hjalp mig til Rette. Jeg bad Gud give mig Sikkerhed og Tryghed for, at det var rigtigt. Da kom Klokker Akselsen og sagde, at nu skulde jeg melde mig paa Diakonissestiftelsen. Han havde ordnet de nødvendige Papirer. Jeg gik saa uden at tvivle. Jeg var dengang i 26—27 Aars Alderen.

Den fromme og myndige Søster Sophie var Forstanderinde. Hun forstod mig og blev min kloge og faste Vejleder i Livet. — En anden Diakonisse (Søster til Pastor Busch) hjalp mig mange Gange det første Aar ved at faa mig til at forstaa, at jeg nu skulde hjælpe og støtte der og ikke give efter for min Længsel efter at komme tilbage til Menighedslivet.

Efter Uddannelsen kom jeg først til „Marthabo-Tjenestepigehjem". Derfra kom jeg til Aarhus Fattiggaard, hvor jeg fik den Gerning at pleje de syge, gamle Stakler, der laa og ventede paa Døden. Det Arbejde gik jeg helt op i. Dengang

var der ikke noget Børneværn, og de hjemløse Børn blev ogsaa bragt til Fattiggaarden. Var de syge, kom de paa min Afdeling, men ellers opholdt de sig blandt de værste, raa og forsumpede Væsener. Det kunde jeg ikke holde ud at se paa, og jeg gjorde alt, hvad jeg kunde, for at finde smaa Skavanker hos dem og bringe dem til Lægen, saa de kunde komme op til mig og blive skærmet der. Lægen vænnede sig efterhaanden til at sige: „Ja, jeg kan jo lige saa godt skrive dem syge først som sidst. De vil jo have dem herop. Hvad fejler Barnet for Resten? Det maa De virkelig sige mig." — Og Inspektøren sagde: „Jeg kan lige saa godt bringe Børnene herop med det samme. De ender her alligevel."

Forskellige Mennesker lagde Mærke til og hørte om dette, og Mads Lind gjorde Forsøg paa at faa Søster Sophie til at sende mig til hans Børnehjem, Holsteinsborg. Samtidig fik Søster Sophie den Opgave at skaffe en Forstanderinde til Esbjergs meget forkomne Børnehjem, og hver Gang hun tænkte paa, hvem hun skulde sende, viste mit Navn sig ogsaa for hendes Tanke. Jeg blev sendt hertil meget imod mit eget Ønske. Jeg maatte ikke engang se et andet Børnehjem først, for at jeg ikke skulde tabe Modet, naar jeg saa, hvor fattigt det stod til her. Jeg elskede Gerningen i Aarhus, og jeg græd hele Tiden paa Rejsen hertil.

Det var i 1898. Her var 12 Børn, og saa var der heller ikke stort andet. De maatte spise 2 af een Tallerken. Der var kun 2 Haandklæder, een Vaskebalje baade til Opvask og Gulvvask, — og ingen Lagener til at skifte med. Børnene var syge, og i det første Aar var jeg aldeles fortvivlet over Opgaven. 2 Børn døde, en 3die gik med Tuberkulose og døde det føl-

Søster med Jonna, der var saa skrøbelig, saa ingen troede, at hun havde levet.

gende Foraar. En 4de var saa svag, at han satte sig paa hver Trappesten, vi passerede, naar vi gik Tur.

Da Lægen engang var der for at se til Børnene, sagde han om denne 6 Aars Dreng: „Han klarer den heller ikke, men den Slags Børn er saamænd ogsaa bedst gemt paa den Maade." Jeg rasede indvendig og var saaret og irriteret paa Børnenes Vegne. — Jeg fandt paa at give Drengen Hørfrø kogt i Mælk, og han fik efterhaanden lidt Fedt paa Kroppen. Paa det Tidspunkt, da han efter menneskelig Beregning ingen Chance havde for at komme sig, sagde jeg til Gud: „Hvis han ogsaa dør, tager jeg det som et Tegn paa, at jeg maa være fri for at være her, og saa gaar jeg, — om det saa skal koste mig min Søsterdragt. Lever han derimod, forstaar jeg, at det er her, jeg skal være." — Drengen levede, og efter den Tid blev jeg rolig og har aldrig tvivlet om, at min Opgave netop laa her i Byen. Kunde jeg nu begynde forfra, er jeg sikker paa, at jeg valgte at blive Forstanderinde for et Børnehjem. Det er forøvrigt den omtalte Dreng, jeg nu bor hos. Baade han og hans Kone er saa gode imod mig og passer mig, naar jeg er syg. Deres Børn er ogsaa søde og rørende imod mig. Kommer jeg ned, og Ejler sidder i Lænestolen, rejser han sig straks op og siger: „Her skal du sidde, Bedstemor."

Jeg har altid truffet saa mange gode Mennesker, der har hjulpet mig og støttet mig og givet mig et Skub fremad. Det første Aar her i Byen, da jeg bare ønskede, det hele vilde gaa i Stykker, saa jeg kunde slippe bort, fik jeg megen Hjælp af Fru Murer Frøkjær. Hun kom og satte Mod i mig og skaffede brugt Tøj, som jeg kunde sy Klæder af til Børnene. Der var saa mange Mennesker her i Byen, der tænkte paa os. Værst var det at sy Drengetøj. De første Sæt sad saa forfærdeligt, at

de maatte sprættes op igen og sys om, indtil det lykkedes at faa Facon paa det. Det var værst med Lommerne. (Søster morer sig rigtigt ved Tanken om, hvordan de kom til at sidde i Begyndelsen). — Jeg havde heller ikke megen Forstand paa at vaske Storvask og var fortvivlet over alt det snavsede Tøj; men saa kom jeg til at tænke paa, hvordan min Mor vaskede, og jeg tog fat efter den Metode, jeg havde set hende anvende. Jeg havde en Pige til Hjælp, men hun var ikke normal, saa Hjælpen var vel bedre end ingen, men et helt Menneskes Hjælp var det ikke. — Jeg vaskede Storvask om Natten, og selv om mange forstod mig og hjalp mig, oplevede jeg dog ogsaa, at man fortalte mig, at jeg kunde da ikke have Arbejde nok med de 12 Børn. Om jeg dog ikke ogsaa gik ud i Menighedspleje?

Lidt efter lidt blev de værste Mangler afhjulpne; men jeg maatte optræde overfor Bestyrelsen og stille Krav. Jeg sagde: „De maa hellere sende Børnene paa en Fattiggaard, saa vilde de faa det bedre. Jeg kommer lige fra een."

ET BRYLLUP.

24. Novbr. Børnehjemmet ligger i Haraldsgade. Flaget er oppe. Der er stor Fest i Dag, fordi en Datter bliver gift.

Søster er betænkelig ved at være sammen med saa mange Mennesker for længe ad Gangen. Derfor kommer hun ikke til Frokosten, hvor Brudeparrets Familie ellers er samlet. Men hun kommer i god Tid for at følge Else til Kirken, og heldigvis har hun det saa godt i Dag, saa hun kan gennemføre Programmet og føre Bruden til Alteret, ligesom hun saa mange Gange før har givet en Datter til den, der nu skal være hendes Værner.

Middagen er Kl. 5, og Brudeparret skal rejse til deres Hjem Kl. 7½. I Spisestuen er dækket T-formet Bord med 30 Kuverter. Der er fint pyntet med baade Lys og Blomster. Mange Stedmoderblomster paa grønne Guirlander slynger sig mellem Fade og Glas. Midt for den øverste Bordside bliver Brudeparret naturligvis anbragt med hans Forældre ved Brudgommens Side og Søster Hansine ved Brudens Side. (Søster Hansine kaldes altid Søster, hvor mange andre Søstre der ellers er til Stede). Søster Anna, den nuværende Forstanderinde, anbringer sig selv ved den nederste Bordende blandt de Børn, der er hjemme. En Del besøger Søndag Eftermiddag deres Paarørende i Byen. Søster Anna træder helt i Baggrunden.

Det ligner hendes fine Væremaade at lade Søster indtage sin gamle Plads, naar hun kommer paa Hjemmet. Der er ingen Vanskeligheder. Søster føler sig helt i sine gamle Folder herude. Kokkepigen, Martha, har været i sin Stilling i 32 Aar og er et af Hjemmets Børn, oplært af Søster, saa der er heller ikke noget fremmed i Køkkenregionerne.

Vi faar Krustader med Ærter og Skinke, Flæskesteg med Rødkaal og Vingele med Cream. Søster rejser sig og siger til Else: „Ja, lille Else, nu har du saa naaet den Milepæl i Dag, at du er blevet en gift Kone. Jeg synes ikke, det er længe siden, jeg tog imod dig som to-aarig. Jeg kan huske, hvordan du trissede om som saadan en lille Tut. Du kom sent til at tale, og du har aldrig hørt til dem, der sagde ret meget eller gjorde dig meget bemærket, men du gik altid og saa tilfreds og fornøjet ud, som om du befandt dig saa godt. — Du har haft dit Hjem her, og vi har gjort det saa godt, vi kunde. Men jeg ved nok, at trods alle Anstrengelser er det kun blevet et Surrogat. Vi kan ikke erstatte et rigtigt Hjem.

Saa kom den Dag, da du skulde ud og klare dig selv. Det har du gjort helt og holdent, og du har aldrig voldt mig en Times Uro eller Bekymring. Det skal du have Tak for i Dag. Du hørte til de trofaste, der kom paa dine Fridage og i dine Ferier. Det har du glædet mig meget med. Da du rejste til Grindsted som Sygeplejeelev, savnede jeg meget dine jævnlige Besøg, for jeg vidste altid, hvornaar jeg kunde vente dig. Nu rejser du saa med din Mand, og jeg vil ønske for jer, at I maa blive lykkelige baade i Tiden her og helt ind i Evigheden. Det er mit Ønske for alle de unge, at de maa leve Livet saadan, at de ikke alene lever for Tiden her, men ogsaa for

Evigheden. Det vil ogsaa blive en Hjælp for jer til at klare, hvad I vil møde af Modgang."

Kassereren læste en Mængde Telegrammer op og holdt derefter en Tale til Brudeparret: „Det er en stor Fest for os her paa Hjemmet at faa en Datter gift, ikke mindst fordi hun skal giftes med en Landmand. I Salomons Ordsprog sidste Kapitel staar, hvordan en god Hustru er." Det læses op. Else faar ogsaa at vide, at faar man ikke den, man elsker, maa man elske den, man faar. Dette overføres paa den fremtidige Gerning, som næppe er den, hun havde tænkt; men skulde det knibe derude paa Landet, maa hun tænke, at hun skal elske netop det Arbejde, hun har faaet. Brudgommen faar det Raad at rose og opmuntre Konen og begge til sidst det, altid at være aabne og ærlige overfor hinanden og derved dele godt og ondt. Til Børnenes store Fornøjelse bliver der udbragt et Leve for Brudeparret. Der er unge Stemmer med i det Hurra.

Brudens Broder rejser sig ogsaa for at sige noget kønt til sin Søster og Svoger. Bl. a.: „Det var ikke rigtigt, hvad Søster sagde, at Hjemmet her kun er et Surrogat, nemlig noget ringere. Alle vi, der er gaaet ud herfra, er enige om, at det er netop et rigtigt Hjem, og vi roser det i høje Toner. — Naar I nu bliver selverhvervende og faar eget Hjem, kan det maaske blive vanskeligt nok med al den Rationering, men saa maa I huske paa, at Smil og gode Ord er ikke paa Ration." Der sluttes igen med et Hurra.

Senere rejser Søster sig igen: „Paa Elses og mine egne Vegne vil jeg sige Tak til Kassereren, der repræsenterer Bestyrelsen, og Søster Anna, der vilde have al Ulejligheden, til Søster Karen og Martha i Køkkenet og til de unge Piger, der hjælper

med Opvartningen. Tak, fordi vi fik denne smukke Fest her i Dag til Trods for Dyrtid og Rationering."

Søster tager engang imellem Uret op og kigger paa det. Hun er nervøs for, at vi ikke skal blive færdige, til Bilen kommer og henter Brudeparret. — Vi synger: „Jert Hus skal I bygge paa Ordets Klippegrund".

Efter Middagen bliver der serveret Kaffe med Smaakager i Dagligstuen. Og der ligger alle Gaverne, som vi beundrer.

Lang Tid er der ikke. Det hele skal pakkes sammen, saa de kan faa det med til deres nye Hjem, Brudgommens Fødegaard, som de nu skal overtage. — Søster har igen travlt med Uret. De maa ikke komme for sent. Hun staar i Spisestuen og overvaager, at alting bliver ordentligt pakket, og at alting kommer med. Da Bilen kører forbi Søsters Dør, tager hun med hjem. Nu kan hun heller ikke holde til mere.

Hun skal ogsaa hjem til Molly, skumles der i Krogene.

MOLLY.

Skønt jeg altid har vidst, at Søster er en stor Dyreven, havde jeg dog ikke troet, at hun paa sine gamle Dage skulde blive rent begejstret før og lykkelig over en Hund; men Molly har ganske erobret hendes Hjerte. Kommer man derud, kan man finde Molly paa Divanen eller paa en god Stol. Hun deler gerne sin Mad med den, og selv behøver hun ikke meget.

Den har sin Plads nedenunder i Køkkenet om Natten, men alle Døre staar aabne, saa den kan færdes overalt. Saa snart den hører Søster bevæge sig om Morgenen, farer den op ad Trappen, banker paa Døren og staar og smaaklynker, til der bliver lukket op. (Jeg mindes forskellige Bemærkninger fra tidligere Tid om Mennesker, der ødsler deres Kærlighed paa Hunde i Stedet for at tage et Barn o. s. v.). Søster kommer hurtigst muligt og tager imod den med de hjerteligste Ord: „Er du der, lille Molly. Kom du saa her ind til mig."

For det meste reder Søster selv sin Seng. Enkelte Dage er hun for daarlig til det. Hun støver af i sine Stuer, besørger Opvasken og ordner Køkkenet. Kun Vinduer og Gulve maa andre holde. Molly følger hende med Øjnene, hvor hun færdes, og de to faar sig mangen Passiar i Dagens Løb.

Indtil for et Par Maaneder siden har Søster haft umaadelig travlt med at strikke. Hun var aldrig ledig; der var altid Sok-

ker, Bluser eller smaa, uldne Dragter i Gang til Fødselsdags-gaver eller Julegaver. Til Julen maatte der begyndes i god Tid. Nu kan hun ikke mere strikke; det er for strengt, men saa sidder hun og syer Læggene paa de nyvaskede Strimler til Søsterkapperne for de andre Søstre i Byen. De har saa travlt, og Søster spekulerer altid paa at være til Nytte.

Imens ligger Molly i Stuen og underholder med sin Snorken, som Søster finder, det bare er hyggeligt at høre paa, og saa føler hun sig ikke ensom. Tiden gaar godt, og hun har altid travlt. Der er jo ogsaa Brevskrivningen. Ingen Fødselsdag bliver nogensinde glemt. Juleposten bestaar af ca. 100 Adresser til Ind- og Udland. 60 Breve og 40 Kort har været det normale. Maaske gaar en Del af Brevene over til at blive Kort, nu da Kræfterne tydeligt nok tager af.

Det tager ogsaa Tid at passe Molly. Lægger hun sig paa Divanen, kommer den og puffer til hende og beder om Lov til at ligge ved Siden af hende. Søster er ikke den, der kan staa for de bedende Øjne i Længden. — Mange Besøg kommer der hver Dag; Søster er ikke ofte overladt til sig selv. Sker det, at hun er alene en Aften, gaar hun ned til Familien nedenunder, eller de sidder oppe hos hende. Hun er ikke ked af at være alene i Huset, men siger: „Gaa I bare, jeg har jo Molly." — En Dag, da hun var alene hjemme, kom der en Betler. Hun kunde ikke blive af med ham, da han havde forstaaet, at hun var ene i Huset, og han havde allerede sat Foden inden for Døren, saa den ikke kunde lukkes. Situationen var ubehagelig, men Søster kaldte paa Molly, og den behøvede ikke at optræde ret meget, før Manden forsvandt. Efter den Dag blev Mollys Stilling i Huset — om muligt — endnu mere anset og betydelig.

For det meste laver Søster selv sin Middagsmad, men er hun træt, kan hun altid spise med nedenunder. Og hænder det, at en Svigersøn, der er Fisker, forærer hende en stor Torsk, bliver den naturligvis tillavet og fortæret i Fællesskab. En Dag, da Søster spiste nede, vilde hun skynde sig at blive færdig, da hun vilde op og høre Pressens Radioavis, inden hun skulde have sin Middagshvile. Da Molly opdagede hendes Hastværk, huggede den sine Kartofler i sig i den største Skynding og fløj op ad Trappen. Den skulde endelig med op og hvile.

HARALDSGADE 9.

28. Novbr. Hele den Sommer, da Hjemmet laa i Borgergade, gik jeg om Eftermiddagen, naar Vejret tillod det, ud til Højen, hvor nu Bollesager Vandtaarn ligger. Vi havde en lille Lejlighed oven over nogle Kontorlokaler, og der blev klaget, naar Børnene legede, saa det kunde høres nedenunder. Jeg havde Mad med (ofte en Bunke Strømper, der skulde stoppes), og Børnene kom derud lige fra Skolen.

Der var dengang rigtig Hede med Hugorme og alt henhørende. Gaardejer Gyde Petersen lagde Mærke til, at vi færdedes saa meget derude i Lyngen, og da der fremkom Planer om at bygge et nyt Børnehjem, tilbød han at forære Hjemmet Grunden ved Højen. Vognmand Søren Petersen gav ogsaa et Stykke Jord, saa Haven kom til at ligge i Bollesager og Bygningen i Esbjerg.

Det kom derved til at ligge saa langt uden for Byen, saa der hverken var Vej eller Sti. Børnene havde Skiftestrømper med i Skole, naar Føret var daarligt. Det passede mig godt at komme uden for Byen. — Der byggedes udelukkende for frivillige Gaver. Kirketjener Kristensen udførte Malerarbejdet i sin Fritid uden nogen Betaling.

I Juni 1899 flyttede vi ud i Haraldsgade. Det var en god Forandring, og det var en Fornøjelse at se Børnene tumle sig

paa den store Plads, hvor nu det kommunale Sygehus ligger. Jeg havde en stor Klokke, som jeg ringede med, naar jeg kaldte til Bords.

Børnene maatte hjælpe i Huset, men det gik altsammen med godt Humør. Jeg var jo selv med overalt. Alle stod op Kl. 6 og bragte Soveværelserne i Orden, inden Morgenmaden serveredes. 3 Spande Vand var bragt op om Aftenen, og Klokken 9 var alt ovenpaa rent. Dengang var der naturligvis hverken Vand eller Gas eller elektrisk Lys i Huset. Der var en Brønd i Gaarden, og den var altid aflaaset af Hensyn til de mange Børn. Naar Børnene kom fra Skole, maatte to hjælpe med at bære Vand ind. Een stod ved Brønden og trak Vandet op, en anden bar det hen til Køkkendøren, og der stod jeg og tog imod det og hældte det i en stor Tønde, der kunde rumme 24 Spande Vand. Saa blev Brønden igen laaset, og der var aldrig nogen, der fandt det urimeligt eller kedeligt at hjælpe med. Det værste var, at Tønden skulde skures med Sæbevand et Par Gange om Ugen, for at Vandet kunde holdes friskt.

Et senere fundet Rimeri fra den Tid:

Hvis du gerne vide vil — noget om, hvor det gaar til
i det Hus i Haraldsgade — med den graa Facade,

saa gaa indenfor engang — hør saa megen munter Sang;
se de Krumspring, de er mange — gør os tit saa bange.

I den søde Morgenstund — vækkes op vi af vort Blund
ved en Røst, som paa os kalde: — „Op nu skal I alle."

Ja, op vi alle springe vil — men det gaar ej saa lige til.
Dog omsider kommer Flokken — ellers kom vel Stokken?

Søster kommer, skænder smaat: — „Lad det dog nu blive godt
med den megen Larm og Støjen — se at komme i Trøjen."

Dynerne de vendes skal — paa den hele Sovesal;
baade Pigerne og Drenge — maa have pæne Senge.

S. A. gør os glad — kommer med den varme Mad.
Øllebrød, jo, jo, det smager — det vi ikke vrager.

Først vi synger Morgensang, — saa gaar vi med Mad i Gang.
Saa vi os til Skolen vende — Trofast med vil rende.

Skønt den faar saa mange Skænd, — synes den dog, det er Spænd,
at den narre kan os alle — naar vi paa den kalde.

Skoletiden Ende faar — rask af Sted det hjemad gaar,
ind i Huset styrter Flokken — iler ud til Kokken.

Ned i Gryden kigger vi, — Grød og Vælling kan vi li',
men vi siger: „Meget heller' — Varme Frikadeller."

Ærter, Kaal vi ogsaa faar — om Søndagen en Kaffetaar.
Ja, glad vi os til Bordet sætte — alle bliver mætte.

Naar vor Middagsmad er endt — og en Del til Skole sendt,
nogle gaar at hugge Brænde, — andre Ærinder rende.

Vand vi ogsaa bære maa — saa Tønden fuld i Køkken staa,
Spande tar den fire og tyve — uden det mindste at lyve.

Menes forfattet af Søster Hansine.

Efterhaanden blev Tiderne bedre, og Fordringerne steg. Vi skulde naturligvis ogsaa have elektrisk Lys, Vand og Gas. Vi fik det paa een Gang, nemlig da Sygehuset var bygget.

Overlæge Cold sagde en Dag: „Hvad synes De om at faa os herud som Genboer?" — „Jeg er frygtelig ked af at komme af med den Legeplads. Jeg ønsker Dem langt bort." — „De skal nu ikke være saa ked af os. Vi lægger os 10 Meter fra Gaden, saa vi tager hverken Sol eller Luft fra Dem." Ved en senere Lejlighed: „Er De stadig ked af os som Genboer?" — „Nej, nu er jeg endda meget glad for Dem. Det vilde have været noget helt andet, om vi havde faaet en stor Ejendom overfor helt ud til Gaden."

Jeg brød mig ikke om at faa Gas og var inderlig ked af at faa elektrisk Lys. Jeg sagde til Bestyrelsen: „Jeg vil aldrig høre noget om, at vi bruger for meget." Jeg plejede altid at have 2 smaa Petroleumslamper brændende om Natten, for at Børnene ikke skulde støde imod noget, hvis de skulde op om Natten, eller nogen skulde gaa i Søvne. Jeg blev da ogsaa ved med at tænde de 2 Lamper.

Pigerne maatte hjælpe med at sy og strikke. Det fandt de meget naturligt, og de sang og passiarede imens. Der var en Sang, vi holdt særlig meget af:

Op til muntert Arbejd, som byder os Pligt.
Hvortil har vi Hænder, undtagen til sligt?
Mon Gud gav os Nemme
for Livet at glemme?
Nej, muntert til Arbejd, som byder os Pligt.

Vi syr og vi strikker, vi sparer ej Flid;
vi frygter slet ikke den kommende Tid;
thi Dagen i Morgen
er uden for Sorgen.
Nej, muntert til Arbejd, som byder os Pligt.

Drengene lærte ogsaa at stoppe deres Strømper og sy Saaler til Kludeskoene, som de brugte indendørs. Ude gik de altid med Træsko dengang. Fritiden gik med forskellige Lege og Spil.

I Begyndelsen havde vi ingen Møbler i den ene Stue, men brugte den som Strygestue og lignende. Efterhaanden som Tiderne blev bedre (vi kunde nu søge om Statstilskud), fik jeg Raad til at anskaffe et Skrivebord, et Bogskab og andet, saa ogsaa den Stue blev møbleret. Børnene var altid med i det, saa de glædede sig over hver Ting, vi fik Raad til, og selv har jeg altid været omhyggelig for, at intet blev ødelagt, fordi det havde været saa svært at faa det og først været savnet saa længe. Det var ogsaa vanskeligt at faa Skolebøger, og de maatte altid være to om hver, men hvor de passede paa at behandle dem godt! Det var for mig et Middel til at opdrage dem til Orden. Det blev for mig et Savn, da den Tid kom, at de kunde faa alting gratis i Skolen. Jeg mistede Magten til at holde dem til Orden med deres Bøger: „Hvad sagde dog din Lærer til dig, da du maatte bekende, at din Bog var bleven borte?" — „Ingenting, han gav mig en anden."

Vi havde i mange Aar en meget daarlig Symaskine. Da det nærmede sig 25 Aars Jubilæum, spurgte Ostehandler Lund: „Er der noget, De særligt kunde ønske Dem?" — „Ja, jeg ønsker mig meget en god Symaskine." Paa Festdagen fik jeg den dejlige Trædemaskine, som endnu bruges paa Børnehjemmet. Det var en Kreds fra Menigheden, der havde samlet ind til den store Gave, og det maa jeg sige, at Esbjergs Befolkning har altid været meget imødekommende.

Hvor har vi haft megen Glæde af Haven! Vi havde altid dejlig Motion til Drengene. Der var et Læbælte af Popler, hvis

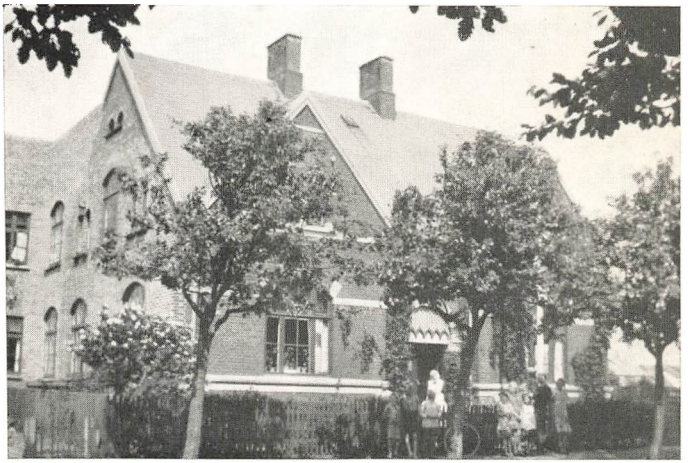
Rødder strakte sig for langt ind i Haven, saa de tog Kraften fra Planterne. Vi gravede selv Træerne op med Rødder og det hele. Desuden gravede vi 2 store Læs Sten op, og paa Højen blev der altid gravet. Drengene ventede at støde paa store Skatte og Rigdomme. Der blev gravet et Indsnit i Højen og stillet et Bord og nogle Bænke og plantet Hyld, saa der blev helt dejligt at være; — men bestandig skulde der graves og laves om. — Som Drengene stadig krævede Forandring ude, saadan havde jeg det inde; der blev tit lavet om og flyttet rundt. Forandring skulde der til, og Børnene var altid spændt paa, hvordan det nu vilde komme til at se ud. Og vi syntes hver Gang, at nu var det da det pæneste, det havde været.

Kastanien i Gaarden har jeg plantet. De første Par Gange. jeg forsøgte, mislykkedes det, fordi Drengene bestandig skulde øve sig paa at hoppe over det. Engang knækkede saadan et lille Træ paa den Maade. Jeg blev saa klog, saa jeg satte Traadnet om det, og da groede Træet og blev til den store, smukke Kastanie, der staar endnu.

KAMP, DRØM OG DAAD.

5. Decbr. I Dag kommer vi naturligt til at tale om Luftalarmen i Gaar. Søster er meget rolig, men det piner hende i de lange, mørke Nætter at ligge og tænke paa, hvilket Helvede Jorden er blevet. Hun bruger ellers ikke stærke Udtryk, men at hun somme Tider om Natten føler sig knuget, naar hun tænker paa den uhyre Lidelse ud over Jorden, kan aabenbart ikke udtrykkes mindre stærkt. Tidligere kunde hun i søvnløse Nætter glæde sig over Lyset fra en Lygte paa Gaden. Nu er det forbi. Nætterne gaar alligevel nogenlunde hurtigt, naar hun ikke har Smerter. Det er hendes Bøn, at hendes sidste Dage ikke maa blive alt for smertefulde. Den Bekymring maa ofte overgives til Gud: Angsten for mulige legemlige Smerter, hvis hun skulde faa et langt Sygeleje til sidst.

Om sig selv fortæller Søster: „Da jeg var Barn, blev jeg betragtet som sær, fordi jeg allerhelst færdedes alene. Jeg var kun 8 Aar, da jeg alene spadserede 1 Mils Vej ud til min Bedstemor, og mange Gange har jeg travet ene om i Herlufholms Skove. Som voksen holdt jeg ogsaa mest af at nyde Naturen alene. Naar mine Søskende kælkede, sad jeg for det meste inde og saa paa det. Mindre Børn legede jeg bedst med. Da jeg som voksen blev et troende Menneske, sagde Familien om mig: „Det er Krestian op ad Dage", og saa rystede de paa

Haraldsgade 9.

Kastanjen, som Søster har plantet.

Hovedet; det var min Far, de talte om. Han blev sindssyg og døde. Saa lidt Forstaaelse var der i min Familie af levende Kristentro.

(Faderen deltog i Krigen i 1864. Da han kom hjem, viste det sig, at hans Nerver havde taget Skade. Han gravede Skyttegrave og lavede Jordvolde i Haven og kunde ikke taale at se løse Mursten eller Brokker uden at ville have dem anbragt som Barrikader. Til sidst var det klart, at han var blevet sindssyg. Han døde, og Søster fik Stedfar. Det er ikke rart at fortælle, hvor daarligt hun derefter fik det; men da hun som 15-aarig forlod Hjemmet, sagde hun: „Du har aldrig været en Far for mig. Jeg skal ikke mere sætte mine Ben over din Dørtærskel." Og hun holdt Ord. Sine Halvsøskende elskede hun derimod.)

Da jeg var 17—18 Aar gammel, kom jeg i Huset hos en from, ældre Kone, som jeg maatte følge til Møder rundt i Husene. Jeg syntes ikke om det, især da jeg syntes, Taleren sigtede til mig med alt, hvad han sagde. Jeg prøvede at sidde saadan, at han ikke kunde se mig. Da det ikke hjalp, sagde jeg: „Hvorfor fortæller De altid Taleren om alle mine Synder?" — „Det gør jeg heller ikke, men det er Guds Aand, der virker i dig." Saadan blev jeg vakt. Guds Aand gjorde nu levende i mig de Salmevers og Skriftord, jeg havde lært i Skolen. Til sidst fik jeg talt ud med min Madmor, kom ind i det kristne Fællesskab og fik Fred med Gud.

For mange Aar siden havde jeg en Drøm. Jeg var 22 Aar. Jeg saa mig selv ude paa en dejlig Eng. Solen skinnede og varmede. Græsset var saftigt og grønt, og Blomsterne bredte deres brogede og skønne Tæppe foran mig. De nikkede og smilede til mig med deres smaa, lysende Kroner. Da forvandledes

Blomsterne til en stor Flok Børn, der flokkedes om mig med deres søde, smilende Ansigter. — Lyset blev stærkere og samlede sig til en lysende Skikkelse, hvis Billede dog var utydeligt. Omsider gik det op for mig, at det var Frelseren. Jeg raabte: „Jesus!" og vaagnede i det samme. Inderligt ønskede jeg, at jeg kunde lægge mig til at sove igen og drømme videre, men det skete ikke.

Jeg har nærmest regnet mig hørende til Indre Mission, men jeg har været aaben over for alt, hvad jeg kunde faa fra anden Side. (Engang sagde Søster om Gruppebevægelsen: „Ja, var jeg ung, saa gik jeg lige ind i det"). Jeg glemmer aldrig La Cour fra Askov, der talte her i Byen og bl. a. sagde: „Naar du har været i Bøn til Gud, har du været paa det helligste Sted, du kan komme her paa Jorden." Det betog mig saadan, saa jeg i flere Dage ikke turde bede. — Det er mig ogsaa uforglemmeligt, hvad Morten Larsen engang talte om ud fra Emnet: Fædrenes Synder skal hjemsøges paa Børnene. Vilhelm Beck syntes jeg saa daarligt om, d. v. s. jeg holder af ham for det, han har gjort for vort Land, og jeg holder af at læse, hvad han har skrevet, for det er bedre gennemarbejdet. Men jeg brød mig ikke om at høre ham tale, fordi han altid brugte saa mange Kraftudtryk.

Jeg har forøvrigt været meget kritisk i min Ungdom og stillet store Krav til andre. Den eneste Trøst er, at den Kritik blev ogsaa vendt indad, saa jeg stillede Krav til mig selv.

Selv om jeg gerne vilde nyde Naturen alene, holdt jeg dog ogsaa meget af at lave festlige Aftener for Børnene, især de første Aar, hvor vi var henvist til den Underholdning, vi selv kunde finde paa. Vi legede Ordsprogslege, saa hele Huset flød med Udklædningsgenstande, der først blev ryddet til Side den

næste Morgen. — Det hændte ogsaa, at vi gav os til at dække fint Bord og legede, at der kom „Fremmede", og altsaa „kom Fremmede til os selv".

Vi bliver afbrudt af Theas Besøg. Thea er 12 Aar og kommer næsten daglig fra Børnehjemmet for at gaa Ærinder for Søster. Hun har været der før og vender nu tilbage med en Flaske Medicin. „Den gør godt for Hjertet og strammer op", siger Søster. Desuden har Thea en tom Kurv. Hun har været i „Kvindernes Hus" med fine, læggede Strimler til Søstrene der. I Morgen skal hun komme igen og hente Franskbrød. Øjnene straaler, da Søster giver hende en Skilling ved Afskeden.

DORA.

Der er meget, der har taget paa Søsters Kræfter gennem Tiderne. Hver Gang der skulde tages Afsked med én, der rejste til Udlandet, var det en stor Lidelse. Værst var det, da Dora rejste til Canada uden at have nogen at rejse til, men kun havde en Adresse paa en Ungdomsforening, hvorfra hun kunde søge Plads. Der er rejst en Del Drenge paa den Maade, men kun een Pige havde det Mod og den Udlængsel. Hun havde ingen Slægtninge og kom først til en Lærerinde, som imidlertid ikke magtede hende, og derfor kom hun paa Børnehjemmet. Hun var en frisk og livlig Pige med et venligt og indsmigrende Væsen. Hun var Spejder med Liv og Sjæl. Skønt Søster var meget ængstelig paa Doras Vegne, turde hun dog ikke hindre hendes Rejseplan. Den Dag, de stod paa Skibet, kunde Søster godt have faaet hende med hjem igen, men hun var klar over, at hun lod sig ikke tilfredsstille herhjemme. Der blev bedt meget for Dora og ventet i Spænding paa Brevene de første Aar.

Dora fik gode Pladser i Huset og klarede sig godt trods et længere Sygeleje paa et Hospital, og i Løbet af et Aarstid sendte hun de Penge hjem, som hun havde laant til Billetten.

Nu er hun gift med en god, ung Mand i en pæn Stilling. Mr. Allcorn er Revisor i Montreal. De bor i eget Hus i en

Forstad, og hver Morgen kører han til Kontoret i sin lille Bil. Dora har ogsaa Kørekort. Selv har de ingen Børn; men de havde ikke været gift ret længe, før de tog et Plejebarn. Senere tog de 2 til, og da de var blevet skilt fra deres 2 andre Søskende, og Dora ikke syntes, de havde det godt nok, tog de saa dem med, saa de nu har 5 Børn, hvoraf de 4 er Søskende. Hendes Mand har mange Gange sendt Brev til Søster. Engang skrev han, at han troede nok, Pigerne i Danmark var meget bedre og dygtigere end i Canada, for Dora stod langt over de unge Piger, han kendte. Engang skrev han et morsomt Brev paa Engelsk, og Dora havde skrevet hvert Ord paa Dansk ovenover. Søster havde skrevet til Dora, at hun haabede, at Dora ikke var mere optaget, end at hun ogsaa kunde faa Tid til at tage sig af sin Mand. Og nu takkede han saa meget for den Omsorg, der var for ham i Danmark. Han mente ikke, der var nær saa meget i Canada. Hans egen Far og Mor sagde aldrig saadan. Han fortalte ogsaa fornøjeligt om Børnene og Doras Maade at opdrage dem paa. Mange Gange maatte han høre: „Saadan gjorde Søster, og saadan sagde Søster", og deraf kunde hun nu vide, at de havde en lille Filial af Esbjerg Børnehjem i Canada.

Der kunde fortælles om mange flere endnu mere eventyrlige Skæbner blandt de Børn, der er udgaaet fra Børnehjemmet her, men nu er Søster blevet syg og kan ikke fortælle mere.

SYGDOM OG DØD.

17. Decbr. I Dag staar det rigtig daarligt til. Søster ligger i Sengen paa tredie Dag og kan ingenting spise. Hun har slemme Smerter, og Taarerne kommer let. Hun taler ikke meget, vil hellere have læst højt af Løsensbogen og Bibelen. Af og til falder dog smaa Bemærkninger om, at hun kommer nok ikke op mere. Og hun vil da ogsaa allerhelst hjem. Det er blot saa svært, at hun skal være til saa megen Ulejlighed for andre, nu da hun er saa syg, at hun ingenting kan selv. Hun taler igen om, at det eneste, hun frygter, er, at Smerterne til sidst skal blive saa overvældende store, saa hun ikke kan tage dem paa den rigtige Maade. Vi taler om Sundar Singh og læser af hans Bog: Efter Døden. Hun kan godt tænke sig, at Gud har taget ham til sig uden at lade ham smage Døden, saa inderligt nær Gud som hans Liv efterhaanden var blevet. „Hvor jeg glæder mig til at komme hjem til Gud, hvor han har lagt alting til Rette til at modtage mig."

Drachmann Nielsen (Værten) og hans Kone beder om, at vi vil sende Provsten ud for at tage Søster til Alters, da der kan blive Tale om at faa hende paa Hospitalet.

18. Decbr. Provsten kom i Formiddags, og Søster var meget glad for det.

19. Decbr. Søster er meget medtaget, men faar lige fortalt,

at Søster Othilie har været der i Formiddags, og at hun var saa rar at give sig Tid til at holde Andagt med hende. Det var Søster taknemmelig over.

24. Decbr. Søster er meget daarlig og ligger stille hen, saa den største Tjeneste, man kan gøre hende, er at gaa hurtigt igen, saa at hun ikke skal anstrenge sig med at tage Hensyn til Gæsten. Alligevel spørger hun: „Hvordan har De det?" Hun er saa vant til at tænke paa andre.

Paa Sygehuset ligger Irma og Elisabeth. Da Irma hører om Søster, siger hun med straalende Øjne: „Søster er sjælden. Hun tænker paa os allesammen." Hun har da ogsaa været paa Besøg hos Irma, der har ligget paa Sygehuset et Par Maaneder. Paa Julebesøg kommer hun ikke. Nu er hun selv blevet alvorlig syg. Lægen siger stadig, at der er ikke andet at gøre end at faa hende paa Sygehuset, ikke fordi der er Haab om Helbredelse, men kun fordi man der bedre kan skaffe Lindring for Smerterne; men Søster vil ikke. Hun mener, hun nok skal holde det ud.

1. Juledag. Nu kan Søster alligevel ikke udholde Smerterne. Hun beder selv om at komme paa Sygehuset, og hun blev saa indlagt i Formiddags.

2. Juledag. Søster kan se, at det er godt, hun er kommet paa Sygehuset. Hun ligger alene i en dejlig Stue pyntet med Blomster og et yndigt lille Juletræ. Frk. K. Hansen plejer Søster paa sin nænsomme og kærlige Maade. „Hvad nu?" spørger Søster. Vi bliver enige om, at nu maa vi lade Lægerne raade.

De nygifte er kommet til Byen, og vi mødes med Else og hendes Mand i Sygeværelset.

4. Juledag. Da jeg kommer paa Sygehuset for at spørge til Søster, træffer jeg Pastor Orla Johansen fra Vejerslev. Han

vilde være kommet paa Besøg efter Nytaar, men da han hører, hvor slemt det staar til, er han taget af Sted med det samme, for at det ikke skal blive for sent. Det er lige før Stuegang. Vi træffer ingen, vi kan bede om Tilladelse til at gaa ind, og paa Søsters Dør staar: „Besøg forbudt". I Øjeblikket staar Døren aaben, og vi kigger ind. Søster ligger med lukkede Øjne, og vi er klar over, at med det Udseende kan det kun staa daarligt til. Vi tager Mod til os og gaar ind og stiller os ved Sengen. Med Besvær slaar Søster Øjnene op og siger meget utydeligt: „Hvorfor er du rejst herned?" Saa ser man, at det er et Forhold som en Søn, der er kommet til sin syge Mor. Han bøjer sig kærligt over hende, stryger hendes Haand og siger: „Jeg skulde da ned og se til dig, Søster."

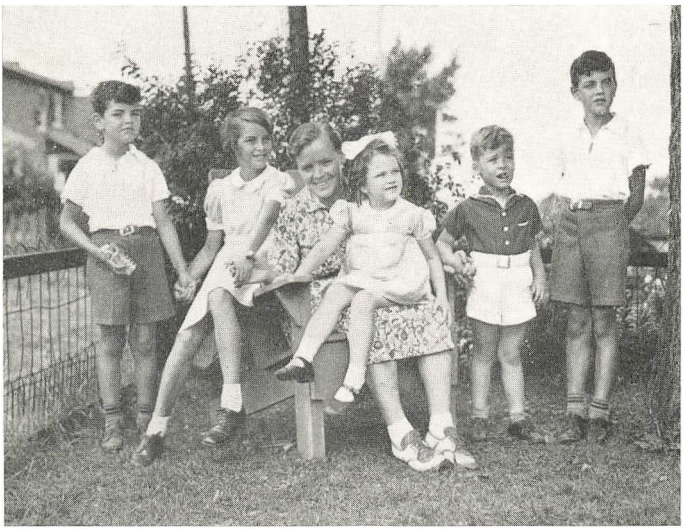
Senere faar jeg at vide, at Søster sagde: „Bed for mig." Og efter en lille Stund: „Jeg kan mærke, at Jesus er her."

Om Aftenen sidder vi sammen med Orla Johansen og en anden af Søsters „Drenge", Egon Nielsen. Talen føres jævnligt hen paa Søster og hendes Virke. De fortæller, at de nye Børn, som kom paa Hjemmet, blev godt modtaget og i Begyndelsen fik Lov at gaa, som de vilde. Ingen Baand blev lagt paa dem. Husets Orden og Hjemmets Skikke skulde de andre Børn nok lære dem efterhaanden. Det gik af sig selv. Egon kan huske, at Maden var saa veltillavet og forekom ham saa velsmagende, at han hver Dag i de første 14 Dage spiste saa meget Grød, saa han blev syg. Det gentog sig regelmæssigt, at han var den første, der skyndte sig til Bordet og straks efter Maaltidet maatte ind paa Divanen og ligge og græde af Mavesmerter. Han var dengang 6 Aar.

Da Dora kom, og Søster spurgte, hvad hun vilde have, svarede hun altid: „Rabeder". Det fik hun, naar hun bad om det,

Søster ved Stranden.

Dora med sine 5 Børn.

indtil de større Børn havde belært hende om, at det ikke hed „Rabeder", og at saadan noget skulde hun ikke bede om, men bare spise som de øvrige.

At Søster var myndig og kunde holde Orden, var de helt enige om. Naar de store Drenge havde forset sig, kunde de risikere at blive sendt i Seng og faa af Spanskrøret. Ingen vovede at sætte sig op imod det, og der skulde da ogsaa noget til, før den Straf anvendtes. Oftest blev de blot sendt i Seng. I de senere Aar blev Spanskrøret slet ikke brugt. De kunde f. Eks. huske, at de engang havde skulket fra Skolen, men været saa uheldige at komme 20 Minutter for tidligt hjem, og saa blev der strengt Forhør med paafølgende Straf. Præcise skulde de være. Holdt Skolen op Kl. 4, havde de at være hjemme 20 Minutter senere, for saa lang Tid tog det at gaa Vejen uden Svinkeærinder. „Den Præcision, jeg lærte af Søster, kommer mig til Gode nu", siger Egon.

Søster kunde til Gengæld finde paa det utroligste for at sætte Kulør paa Tilværelsen. Engang sagde Søster, at hun havde en stor Overraskelse til dem om Aftenen, og de gik hele Dagen og var vældig spændte. Da Tiden kom, blev de anbragt paa hver sin Pakke Vasketøj, saa de kunde erstatte Rulningen. Om de dengang bare blev lange i Ansigterne, eller det endte i Munterhed, forstod jeg ikke; men nu morede de sig i hvert Fald kosteligt over det.

29. Decbr. Afdelingssygeplejersken henstiller til Søster Anna, at hun eller en anden kommer og sidder hos Søster i Nat, hvis Søster vil have det. Søster Anna tilbringer den Nat i Sygeværelset. Søster spørger engang i Nattens Løb: „Skal De blive her hele Dagen?" Ellers er hun ganske klar og kan kende

alle, der kommer ind til hende. Hun lider ikke meget, men ligger ganske stille.

30. Decbr. Søster Othilie vaager denne Nat, og det bliver den sidste. Kl. 12 er det klart, at Timerne er talte, og Kl. 2 gaar Sjælen ind bag Forhænget, hvor hendes Modtagelse er beredt, og Englene vil hjælpe hende videre. Gud er saa god, at hun er blevet helt fri for de store Smerter, som hun havde frygtet saa meget.

SØSTERS TESTAMENTE.

I Søsters Gemmer findes kun lidt Besked ud over en lang Liste over, hvem der skal arve de forskellige Møbler, Billeder o. s. v. Hver især bliver husket, og der tilføjes: „Er der nogen, jeg har glemt, kan der maaske findes et eller andet til at udfylde det med". Slutningen lyder: „Saa er der ikke mere undtagen en hjertelig Tak for al Ulejlighed nu og for al Trofasthed imod mig gennem Aarene, der svandt. Maatte vi atter mødes derhjemme i de evige Boliger".

„Med Hensyn til min Begravelse", staar der paa et andet Ark Skrivepapir, „har jeg ingen særlige Ønsker. Dør jeg i Esbjerg, saa gemmes mit Støv der, og dør jeg i København, saa begraves jeg der. Det bliver jo efter al Sandsynlighed et af disse to Steder.

Det eneste, jeg ønsker sagt ved min Grav, er en inderlig Tak til Gud for Naaden i Kristus Jesus, mit Opstandelseshaab. Ja, lovet være Gud og vor Herre Jesu Kristi Fader, som efter sin store Barmhjertighed har genfødt os til et levende Haab i Kristi Jesu Opstandelse fra de Døde.

Ja, det at leve er mig Kristus, og at dø en Vinding. Skulde jeg da være bange, Kristus hel er min Del. Kan jeg mer forlange."

Søster har for et Par Aar siden udtalt, at hun var ked af, at hun skulde ligge i Gravlunden, for det vilde være saa be-

sværligt og dyrt for Børnene at tage den lange Vej ud at se til Graven. Vi spørger Provst Kjærgaard, om det kan lade sig gøre at faa Søster begravet herinde. Han mener nok, han kan faa det ordnet.

Penge ejer Søster ikke. Det har hun altid følt som en Befrielse. „Saa har jeg intet Ansvar paa det Punkt." Hendes faa Ejendele i Lejligheden repræsenterer ingen stor Sum. Hendes Rigdom var Livet i Gud, og det har hun hele Livet igennem ønsket at meddele til andre. Derfor findes ogsaa følgende Skrivelse blandt hendes Papirer. Det er hendes aandelige Testamente:

„En stor Tak føler jeg Trang til at sige til alle jer, kære Børn, for hver en glad Stund, jeg fik Lov til at leve sammen med jer. Og Sorgerne, der fulgte med, ogsaa de fik Evighedsbetydning for mig, naar jeg i stille Stunder gik ind for Guds Ansigt.

Gud velsigne jer alle og lede jer ind i hans Rige, om vi maatte mødes der, frelste af Naade, ja, dyrekøbt med Jesu Blod. Ikke mange af jer fik jeg at se gaa ind i Guds Rige. Gud tilgive mig den Skyld, jeg maa have deri.

Ja, kære Børn, alt, hvad jeg har gjort forkert over for jer, eller hvor I har følt jer forurettet, det vil jeg bede jer tilgive mig, ligesom jeg tør tro, min himmelske Fader har tilgivet mig. Ja, Tak til jer alle og til mine kære Medtjenere og enhver, der hjalp mig i den for mig saa kære og ansvarsfulde Gerning. Gud velsigne det kære Børnehjem og give, at der maa blive endnu mere Rum for ham, ja, at der altid maa være Rum for ham og hans frelsende Gerning.

Ja, Tak og atter Tak, det er, hvad jeg skylder Gud og Mennesker; — en Skyldner bliver jeg, — frelst af Naade."

Kort, Konvolutter, ja, selv Frimærker ligger parat sammen med Adresserne, saa der kan skrives til de forskellige Børn.

Alle Søsters mange Breve — fra hendes Mor, de mange Venner og alle Børnene — er trofast blevet opbevaret gennem Aarene, men ca. 2 Maaneder før hendes Død gik hun selv ned og brændte dem alle i Ovnen. Lige før hun kom paa Sygehuset, gav hun Besked om at faa brændt dem, der var kommet senere. Hun regnede ikke med at komme hjem igen, ønskede det ikke, dertil var hun for træt.

BISÆTTELSE.

1. Januar 1941. Søsters Kiste staar smukt pyntet i Sygehusets Kapel. Mange af Børnene og deres Paarørende er kommet for at følge Søster til Kapellet paa Vor Frelsers Kirkegaard. Søster har altid søgt til den Kirke, og derfra skal Begravelsen foregaa.

Kordegn Thorup taler smukt ved Søsters sidste Leje:

„I dyb Ærbødighed staar jeg her ved Søster Hansines Baare. Jeg har kun kendt hendes Gerning paa Afstand, men det har altid rørt mig at se hende med sine Børn, hvad enten det var i Guds Hus eller paa Vandring i Guds herlige Natur. Hun var et stort Menneske, som kun faa kommer op paa Siden af. Jeg har ofte ønsket, at jeg havde hendes kærlige Sind og opofrende, barmhjertige Indstilling, og tænkt, at hvis flere var som hun, da blev Jorden mere fyldt med Broderfred."

Adjunkt Vestergaard taler ganske kort om den Taknemmelighed, der fylder os alle, fordi vi gennem Søster Hansine har set et Genskin af Guds Kærlighed til os, og han foreslaar, at vi skal være stille og hver især lade Takken gaa op til Gud for det, hun har givet os af Godhed og Kærlighed, og for den Vej, hun har vist os.

Søster Anna og Børnene har taget deres Sangbog med, for at vi kan synge Søsters særlige Sang. Den er blevet sunget

mange Gange paa Børnehjemmet, og den har været hende selv til saa stor en Hjælp:

„Kun een Dag, eet Øjeblik ad Gangen."
Hvilken Trøst for den forsagte Aand.
Hvorfor skal mig Uro holde fangen?
Alting hviler i min Faders Haand.
Han, som har for mig en Faders Hjerte,
hver en Dag jo ogsaa sende vil
mig den lille Del af Fryd og Smerte,
som jeg netop trænger til.

Nær hos mig han vil mig altid lære
særlig Naade for hver enkelt Tid;
hver en Dags Bekymring han vil bære,
„Kraft" og „Raad" han kalder sig med Flid.
Han vil vogte sine Faar saa kære,
mætte Sjælen ved sit Naadebord.
„Som din Dag er, skal din Styrke være."
Det er Løftet i hans Ord.

Hjælp mig da at hvile trygt og stille
kun paa dine Løfter, Herre kær,
og ej Troens dybe Fred forspilde,
som i Ordet kom mit Hjerte nær.
Naar mit Sind er af Bekymring fangen,
lær mig tage af din Faderhaand
kun een Dag, eet Øjeblik ad Gangen
med en stille, ydmyg Aand.

Vejen til Kirken lægges om ad Børnehjemmet, og der standses et Par Minutter foran Døren. Stilheden bliver en gribende Stund, hvor Tankerne gaar til Søsters mange Kampe og Lidelser saa vel som Glæder og Sejre inden for de Rammer, hun selv har været med til at skabe og udfylde gennem en hel Menneskealder.

BEGRAVELSE.

5. Jan. I Dag ringer Kirkeklokkerne for Søster. Børnene fra Hjemmet og Blomsterne i Kransene pynter Kirken. Saa mange bedrøvede Børn er et sjældent Syn. Der er ganske stille; man opdager først senere, at flere og flere er listet ind og fylder Stolene. Søster Kristine, Forstanderinde paa Diakonissestiftelsen, er kommet. Søstrene her fra Byen er til Stede. Børnene er kommet langvejs fra. — Her er rigeligt med Sønner til at bære Kisten ud.

Provst Kjærgaard talte smukt, inderligt og personligt om Søster og sagde bl. a.:

„Søster Hansine har levet et rigt Liv i Strid og Fred. Hendes Hjerte var fyldt af Tak til hendes Livs Gud. Og hun længtes efter at komme hjem. Sidste Gang, hun var syg, var hun skuffet, da hun blev rask og skulde til at tage Kampen op igen. — Nu taler hun til jer, hendes mange Børn, stærkt og inderligt i Afskedens Stund. Hun tog jer alle af Guds Haand, skrev jeres Navne i sit Hjerte og stred for jer i Bøn til Gud. I glemmer aldrig de Aar paa Esbjerg Børnehjem under Søster Hansines Vinger. — Og naar I fløj ud af Reden og siden byggede jeres egen Rede og selv fik Børn: I ved det, hun havde Plads i sit Hjerte for jer alle.

Gennem hende, hendes Ord og Gerning taler Guds Aand til

jer ogsaa efter hendes Død. Nu faar hun en Grav paa den ny Kirkegaard. Det bliver for jer et helligt Sted at valfarte til. Naar I kommer derud og staar i Stilhed ved Graven, saa vil Guds Aand minde jer om et og andet, som hun har sagt til jer. — Lad hende nu faa Ære og Glæde af jer. Jeg tror, hun stadig beder for jer. Ogsaa I skal stride den gode Strid og gribe det evige Liv."

Pastor Orla Johansen: „Da jeg sad og samlede sammen, hvad jeg skulde sige her i Dag, stødte jeg paa baade det ene og det andet Skriftsted, som jeg syntes passede saa fuldstændigt til Søsters Liv, — Skriftsteder, som Søster har levet efter og præ= diket over med sit Liv, langt bedre end nogen Præst nogen= sinde vil formaa at prædike over dem med sin Mund; — saa= dan var nemlig hendes Liv, en Prædiken, ikke over eet Skrift= sted, men over mange Skriftsteder, — det var f. Eks. en Prædi= ken — en storslaaet Prædiken over dette Skriftsted: „Ser til, at I ikke foragter en af disse smaa; thi deres Engle i Himlen ser altid min Faders Ansigt."

De, der blev Naboer til Søster, og de, der blev Venner med hende, vi, der blev Børn hos Søster og fik vort Barndomshjem hos hende — de og vi oplevede fra Dag til Dag dette Skrift= sted gennemlevet og gennemstridt af hende — ikke saaledes at forstaa, at Søster gik rundt og tænkte paa disse Engle, som vi jo altsaa, efter hvad Jesus siger, har i Himlen; — nej, med begge Ben plantet paa denne Jord, praktisk og nøgtern og dyg= tig, som hun var, denne Kvinde, der blev mange Børns Moder, saadan tog hun imod os Børn, akkurat som vi var. Undertiden var vi uartige, og saa fik vi vore Klø uden Debat. Det siger vi hende Tak for i Dag, at hun saadan vilde tage Kampen mod det onde i os op, og vi kunde ønske, at vi selv havde kæmpet

mod det onde i os lige saa ivrigt som hun. — Undertiden var vi rare, og saa vidste hun for Resten ikke alt det gode og fornøjelige, hun vilde glæde os med. — Altid tog hun imod os som dem, hun holdt af, som dem, hun havde viet sit Liv til, og som dem, hun engang skulde staa Gud til Ansvar for, og saa var det hende ganske ligegyldigt, hvad vi kom fra, og hvem vore Forældre var.

Om hun saa om Aftenen, naar hun efter endt Dagværk gik sin sædvanlige Rundtur fra Barneseng til Barneseng og for en anden Mor glattede Barnets Pude her og for en anden Mor lagde Barnets Dyne til Rette, — om hun ved den Lejlighed tænkte paa Barnets Engel og sendte en Tak op til den, det ved jeg ikke, men det kunde godt ligne hende. I hvert Fald ved vi, der var Børn hos Søster, at naar hun havde gjort alt, hvad hun kunde, for os, naar hendes Dag var gaaet med at slide og stride for os og lappe om os, saa var der noget, Søster ogsaa skulde, saa skulde hun ind og bære hver enkelt af os frem for Gud og nævne vore Navne for ham. — Hvor vi saa end siden kom hen i Verden, og hvad vi saa end blev til, saa er der ingen af os, der ikke har vidst, at hjemme i Esbjerg sad Søster og fulgte os og bad for os. Det blev mange Navne og mange Skæbner, som efterhaanden blev flettet ind i hendes Bøn. Da Tallet voksede, og det gjorde det jo med Aarene, og da hun af Gud og Mennesker fik flere og flere Børn betroet, da lærte hun sig Navnene paa Remse, for saa var der ingen, der blev glemt, og ingen, der faldt ud. — Een Ting kunde Søster aldrig lære sig paa Remse, det var alle de mange Børns Skæbne. Hun maatte daglig opleve Nyt fra sine smaa og store Børn. Snart var det Sorg, vi bragte hende, og snart var det Glæde; men alt vilde

hun leve med i, for hun holdt af os, og vort Liv var blevet hendes Liv.

Der voksede efterhaanden i dette Barndomshjem og siden ude i Livet i os alle en Søns eller en Datters Følelser frem. Søster selv prøvede aldrig at skubbe en Mor ud eller at skille et Barn og dets Mor; dertil var hun for stor og for ydmyg. Søster vidste saa godt som nogen, hvor inderligt et Barn er knyttet til sin Mor, og at Mor, det er kun een. Fik man ikke hende, eller løb hun fra sit Barn, saa har man ingen. Selv hvor Søster godt saa, at det var bedst for Barnet ikke at være sammen med Forældrene, selv der havde hun en hellig Ærbødighed for Blodets Baand. — Alligevel voksede den frem i os, denne Følelse af, at hun var nu ogsaa vores Mor. — Vi kaldte hende ikke saadan; det vilde hun ikke, men hun var det alligevel. Og saa var det hende — denne anden Mor, — som vi først skulde præsentere vor Kæreste for, naar vi fik en saadan. Vi blev skuffede, hvis ikke Søster syntes, at det var baade en køn og god Kæreste. Det var hende, der skulde staa Fadder og bære vore Børn over Daaben, naar det skulde være en rigtig Barnedaab. Det var hende, som vi ønskede saa inderligt var til Stede, naar det ude i Verden gik os godt, og det var hende, hvis Ros var os mere værd end alle andres, og hvis Dadel sved mere i os og gjorde os mere ondt end alle andres. Det var hende, der bandt alle os Børn sammen, saa vi, der jo ellers var hinanden fremmede, havde en Følelse af, at vi er noget af en stor Søskendeflok; men hun, der blev Mor for den, var ogsaa stor. — Det var først og sidst hende, der legede Barndommens Drømme og Arbejde ind i vore Barnesind. For det og for saa meget andet bringer alle vi store hende i Dag vor Tak og takker den Gud, der førte os til hende. — Hun gjorde ikke sit

Arbejde for jordisk Vindings Skyld, i hvert Fald tragtede hun ikke efter den Rigdom, der kan tælles i Sedler, — og alligevel blev hun rig. Hun blev rig paa mange Børns Hengivenhed, selv naar hun gik paa Gaden, hang fremmede Børn om hende, eller var det hende, der ikke havde nok i alle sine egne, men ogsaa skulde hen og klappe fremmede Børn? — Da hun en Dag maatte forlade sit kære Arbejde, blev hun i Nærheden af sine Børn; hun vilde dø med dem om sig. Børnebørnene kunde heller ikke holde sig fra den mærkelige Bedstemor med den sjove Kyse. — Hun blev rig paa Menneskers Tillid og vist ogsaa rig paa sin Bys Anerkendelse, og hun blev rig paa mange gode Venner, — Venner, der var indsigtsfulde nok til at vide, at vilde man glæde Søster, saa skulde man glæde hendes Børn, og derfor er det typisk, at Søster engang i Fødselsdagsgave af disse Venner fik et Sommerhus til Børnene.

Dette kan kun blive smaa Glimt af en stor Kvindes Liv, smaa Glimt, der maaske kan vise lidt af, hvad vi skylder Søster. Men disse Glimt vilde blive falske, og Søster vilde slet ikke kendes ved dem som noget af sit Liv, hvis vi glemte at sige — og sige det med Eftertryk, — at saa var hun ogsaa rig i Gud. I Gud hvilede og bundede hendes Arbejde, og hendes første og fornemste Opgave var at være med til at bære os Børn til Jesus Kristus. — Derfor er det os en stor Glæde at vide, at hun efter et Liv, der sandelig ikke var præget af Aftenfred, men af Kamp og Strid og Uro, fik Aftenfred til sidst. Hun sagde det selv, da hun laa derude paa Sygehuset og led: „Jeg kan mærke, at Jesus er her, og at jeg er i hans Haand." Vi tvivler ikke et eneste Øjeblik om, at det var rigtigt. Da Døden kom og tog sit, da fik den bare et Legeme, ganske vist det Legeme, der havde arbejdet for os, ganske vist de Hænder,

der havde tugtet og klappet os, men alligevel et Legeme, hvis Besværligheder og Smerter vi til syvende og sidst ikke vil kendes ved. Vi tvivler ikke om, at hendes Sjæl gik til Gud i Himlen, og der er den nu. Vi ønsker hende Guds Fred i Graven og overlader hende trygt i Guds Hænder.

Tak, Søster, for alt, hvad du var, og hvad du gav os. Vi tror, at hendes Aand længe vil leve videre baade i de mange smaa Hjem, hvor hendes Børn nu lever Landet og Verden over, og i det store Hjem derude i Haraldsgade.

Saa skrid du Dag, som aldrig mer
mit Øje her i Tiden ser;
jeg skrider frem til Himmerig
min Gud at se evindelig."

Adjunkt Vestergaard: „Paa Esbjerg Børnehjems Bestyrelses Vegne vil jeg herfra bringe en Tak og Anerkendelse til Søster Hansine for 35 Aars trofast, utrætteligt og kærligt Arbejde.

Som Kasserer og Tilsynsførende har jeg i 20 Aar haft den Forret at tale fortroligt med Søster Gang paa Gang de sidste 12 Aar af hendes Virke, og jeg har derved lært hende at kende fra en Side, som maaske ikke ret mange andre kender. Jeg vil gerne fortælle jer, hendes Børn, hvordan hun har stridt for jer.

Vi siger, at hun var et særpræget Menneske, og det er rigtigt, men hun var ogsaa — i bedste Forstand — et enfoldigt Menneske. Hun kendte kun een Vej, den Vej, Gud havde vist hende, at leve for sine Børn. Saa maatte alle andre Hensyn vige. Den Vej fulgte hun, og vi, der mødte hende, maatte tjene det samme Formaal. Men det, jeg vilde fortælle jer, er lidt om, hvad det kostede Søster at finde den Vej og at følge den.

I ca. 10 Aar kæmpede hun for at faa fuld Klarhed over, om det var rigtigt, at hun blev Diakonisse. Den Vished maatte hun have, og Gud viste hende paa underfuld Maade, at hun skulde melde sig til Tjenesten.

Hun havde det meget svært det første Aar her i Esbjerg med de syge og fattige Børn, som hun ikke kunde skabe et godt Hjem for. Hun satte Gud „Stolen for Døren" og forlangte et Tegn fra Gud, om hun skulde blive eller rejse. Hun fik det saa tydeligt at se, saa hun aldrig har tvivlet siden. Saa satte hun alle sine rige Evner ind paa at skabe det Hjem, hun havde drømt om, og vi véd jo alle, hvordan det lykkedes hende.

I maa ikke tro, at det saa gik af sig selv. Hun var paa Færde fra tidlig Morgen til sen Aften, sov kun med det ene Øje om Natten for at vaage over sunde og syge Børn.

Var der noget i Vejen med de smaa eller store Børn, naar de kom ud, — og i saa stor en Familie er der altid noget i Vejen, — ja, saa stred hun ofte Nætter igennem for jer i Bøn, stred for at se, hvad hun skulde gøre. Det var vel derfor, hun havde denne forunderlige Evne til at føle, naar der var noget i Vejen, og til at gribe ind i rette Tid og paa rette Maade. Hun greb ind med fast og myndig Haand, naar hun først saa Vejen. Det har hun kunnet lige til det sidste.

For 7 Aar siden kunde Søster ikke længere magte det store Arbejde paa Hjemmet. Hun blev pensioneret og har siden boet hos et af de store Børn her i Byen. Alle de gifte Børn her i Byen vilde have Søster til at bo hos sig. Derom stod der en ædel Kappestrid. Alle vi, der holdt af Søster, er Drachmann Nielsen, hans Hustru og deres Børn en stor Tak skyldig for det Hjem, de har givet hende, og for den Gæstfrihed, hvormed den store Strøm af Gæster altid blev modtaget. Søster

sad jo stadig i sin Stue og stred i Tanker og Bøn for sine Kære. Og de kom, enten personligt eller i Brevene, og søgte Raad og Trøst hos hende — og fik den.

Hun stred ogsaa for at bevare sin Frimodighed i Troen. „Jeg er en stor Skyldner, baade for Gud og Mennesker." Det var det Sindelag, der gjorde hende til det store og ydmyge Menneske, vi alle holdt af og altid vil ære.

Gud velsigne hendes Gerning, at den maa bære Frugt i Mangfoldighed."

Frk. Astrid Petersen synger: „Den store hvide Flok vi se".

Kisten føres ud, og det er en stor Skare, der følger Søster den sidste Vej til den ny Kirkegaard ved Stormgade. — Et Følge, hvor alle Hjerternes vemodige Afskedstanker præger Ansigterne. Graven ligger i den Del, der er nærmest Børnehjemmet, og det vil være Maalet for mange Eftermiddagsture. Martha plejede hver Eftermiddag at besøge Søster i Blichersallé. Nu kan hun i Stedet for gaa ud til Graven og mindes sin kære Plejemor. Martha er maaske den, der vil savne Søster allermest.

BØRNEHJEMMET.

Alle Børnene er inviterede til Kaffe paa Børnehjemmet efter Begravelsen. Det bliver en stor Forsamling, og det er saa gode og aabne Ansigter, saa man glædes over, at Søsters Børn er blevet saadan, — at det er gaaet dem saa godt.

Kassereren læser Søsters efterladte Brev til Børnene. Orla Johansen takker Søster Anna, fordi hun har ladet alting paa Hjemmet uforandret som i Søsters Tid, og fordi de store Børn altid har kunnet føle sig akkurat lige saa velkomne, siden Søster Anna blev Forstanderinde. Søster Anna takker Børnene og fortæller, at hun har lært meget af Søster og især beundret, at hun kunde give sig helt i sin Gerning.

Søster Kristine Bardenfleth: „Der skal i Dag ogsaa lyde en Tak fra den danske Diakonissestiftelse for den Gerning, Søster Hansine fik Lov til at gøre her gennem de mange Aar. Men jeg vil især mindes, hvad Søster Hansine betød for os, der som unge Søstre i Hjemmesygeplejen kom i Berøring med hende og fik Indblik i hendes Liv og Færden her paa Børnehjemmet. Vi mødte i hende en Diakonisse af den gamle Skole; hun følte sit Kald saa ægte og helligt og satte Idealet saa højt. Derfor virkede hun vel saa dragende og tilskyndende paa os yngre, hvem hun kom i Møde som en kærlig, ældre Søster, der delte med os af sit Livs dybe Erfaringer, sine Sorger og

sine Glæder, og som hørte paa os med Forstaaelse og Deltagelse og gav sine Raad, som det Menneske formaar, der har fortroligt Samfund med Gud. Ofte citerede hun et Par Linier af Sangen: „Kun een Dag, eet Øjeblik ad Gangen", og vi mærkede hos hende en kæmpende Sjæl, der havde lært at tage alting af Guds Faderhaand, naar Sindet var ved at fanges af Bekymringer.

Tro, Haab og Kærlighed kendetegnede hendes Liv, og vi takker Gud for den Gave, han gav Diakonissestiftelsen i Søster Hansine."

Drachmann foreslog, at alle Børnene rejste en Mindesten over Søster. Carl Jørgensen talte om, at de altid skulde passe Søsters Grav fint, og understregede, at Børnene nok kunde overkomme at rejse en Sten over Søster, der havde ofret saa umaadelig meget for dem. Egon Schwarts henstillede, at Børnene hver især huskede at bidrage til, at der altid kunde være Blomster paa Graven.

Provsten fremhævede, at Søster, som hun sagde, ikke havde set mange af Børnene gaa ind i Guds Rige; men han tilføjede, at dette kunde naas endnu. Han talte personligt ud fra sit eget Hjem, om hvordan Forældre beder om, at Børnene ikke alene maa blive gode og dygtige, men ogsaa, at de maa naa til at kunne dele Rigdommen i Gud med Forældrene.

Søsters Yndlingssange blev sunget ind imellem Talerne under det bevægede og kønne Samvær.

Orla sluttede med at foreslaa, at vi bad Fadervor sammen, saadan som de var vant til det hver Morgen, naar de sad ved Bordet sammen med Søster.

Tilsidst blev Børnene anmodet om mundtligt eller skriftligt at yde deres Bidrag til denne lille Levnedsskildring for derved at belyse Søsters Personlighed, saadan som hun var, set med deres Øjne.

MEDHJÆLPERE.

Søster Anna (Søster Hansines Medhjælper i 10 Aar, før hun blev Forstanderinde). *I Dagligstuen.* Hvor kunde det være hyggeligt saadan en Aftenstund, naar Lampen blev slukket, og Søster sad der med de større Børn og drøftede forskelligt! Hvor kunde Søster svare de unge Kritikere, som de jo tit var, og hvor kunde Søster forsvare en Sag varmt, ja, hedt — det være sig Kristendommen selv eller en kirkelig, social eller politisk Sag. Søster havde forstaaet at følge levende med paa utrolig mange Omraader. Meget tit hændte det saadanne Aftener, at Talen kom til at dreje sig om tidligere Tider, og Minder blev draget frem om fornøjelige og alvorlige Oplevelser paa Børnehjemmet.

I Legestuen. Allerlykkeligst var Søster dog maaske, naar hun sad blandt de allermindste, helst med et Barn paa Skødet, og fortalte Eventyr eller sang smaa Sange. Hvor blev Historien om Rødhætte tit fortalt, og lige spændte ventede Børnene paa det Øjeblik, da Søster fortalte om den falske Bedstemor, der slugte den lille Rødhætte. Særlig ved Juletid var det Sangens Tid, hvor Julens Salmer og Sange lød.

Sygdomstider. Var et Barn sygt, var Søsters Omhu grænseløs. Hvor kunde hun pusle om det, finde paa noget at lindre med, ofre den ene Nats Søvn efter den anden for at kigge til

det. Der var nok noget om det, naar Søster selv sagde, at Sygeplejerske kunde hun ikke holde ud at være; hun tog for megen Del i Sygdommen.

Ferietid. Søster elskede at vandre ud med Børnene i Naturen, og det var sikkert noget af det, der blev sværest for hende at bære, da det i de sidste mange Aar kneb med at holde ud til længere Spadsereture. — Men saa maatte der jo findes paa andet: Arrangeres Køretur i Ferietiden til et eller andet smukt Sted, hvor Børnene kunde boltre sig en lang Sommerdag igennem og faa Indtryk og Oplevelser til Glæde for senere Tid. — Saa begyndte Søsters Tanker at arbejde med Muligheden af at faa et Sommerhus. Det er nok en af de største Glæder, Søster fik, da hendes Ønske saa hurtigt blev opfyldt. Det blev en meget stor Dag, da Søster med sin Flok drog derud første Gang. Det var ogsaa betegnende for Søster, at der tog 30 ud, selv om der kun var Soveplads til 22. Saa mange som muligt skulde have Del i Glæden; derfor maatte nogle store Børn og Børnebørn ogsaa med, og ved Hjælp af Madrasser og Tæpper raadedes der let Bod paa Manglerne af Senge. Saa blev da Sommertiden og Julen de store Lyspunkter i Børnenes Tanker og Liv og dermed i Søsters.

Enhver, der har med Opdragelse at gøre, ved, at det kræver Anspændelse, det gaar ikke af sig selv, og det gjorde det heller ikke for Søster. Der maatte tit „kæmpes fuld haard en Strid og lides stundom i Tider lange". Søster gik ind i Kampen med hele sin stærke Vilje, og hendes varme Hjerte led meget i saadanne Tider. Derfor blev det sikkert til Hjælp for de mange, for hvem der blev kæmpet og lidt.

(Maaske er den Paaskønnelse fra Befolkningen i Esbjerg, at der kunde samles 4000 Kr. som Fødselsdagsgave til Søster

Hansines 65 Aars Fødselsdag, den største Opmuntring, hun har faaet i sit Liv. For den blev der købt Grund og Sommerhus i Sjælborg. Konsul Dujardin gav endnu 3000 Kr., der henstaar som et Legat, hvis Renter bruges til Sommerhusets Vedligeholdelse.)

Søster Karen. (Søster Annas Medhjælper): Søster var gammel og meget træt, da jeg lærte hende at kende. Alligevel synes jeg, at jeg har faaet Del i hele hendes rige Liv.

Om Søndagen eller andre Dage, naar Søster havde det godt, kom hun ud til os paa Børnehjemmet; der var jo hendes Hjerte. Længe blev hun ikke, da hun var alt for træt til at udholde Støjen og Uroen hos os. Jeg fik saa Lov til at følge Søster det lille Stykke hjem til hende selv. Det hjalp, naar hun fortalte om sine Børn og sit kære Arbejde, saa mærkede hun ikke saa meget, at hun havde Smerter og faa Kræfter. Mens hun fortalte om sit Liv og Arbejde, naaede hun hjem til Hvilen og Freden i sin Stue.

De fleste af mine Fridage har jeg tilbragt i Søsters lille Lejlighed. Jeg tog Besværlighederne og Vanskelighederne fra mit Arbejde med derud for at faa Raad og Hjælp hos Søster. Hun havde jo hele sit Livs store Erfaring at hjælpe med. Søster elskede Børnene. De var en Del af hende selv, og derfor havde hun kunnet være streng imod dem. Hun fuldførte det, hun begyndte paa, og turde altid tage Ansvaret for det, hun gjorde. Hun ventede aldrig, at noget skulde gaa af sig selv, hun handlede. Skolebøger vil aldrig kunne lære een det, som Søster gennem sin Tale og Gerning har givet Undervisning i. Netop fordi Søster var et ganske almindeligt Menneske med Evner og Fejl, er det en stor Opmuntring at se, hvad hun fik ud af sit Liv, fordi hun aldrig gjorde noget halvt. Det er en Lykke for

en ung Søster, som staar ved Begyndelsen af sit Arbejde, at have Søster Hansines Eksempel at gaa efter og at have set, hvilke Frugter det Arbejde kan bære, naar det bliver gjort med Tro paa Guds Hjælp og Kraft.

BØRNENE.

Martha.

Martha mistede sin Mor, da hun var 13 Aar. Faderen kunde ikke holde sammen paa Hjemmet ved Hjælp af Husbestyrerinde, og han vilde meget gerne have Børnene anbragt hos Søster; men hun vilde ikke have Martha, dels fordi hun var saa gammel, og dels fordi hun var saa forkælet, siger Martha selv. Først da Faderen tredie Gang bad Søster om det, gav hun efter, og Martha kom.

Det blev straks galt med Morgenmaaltidet. Martha vilde ikke spise Øllebrød. Det fik Søster hende lært paa følgende Maade: Martha maatte ligge i Sengen i to Dage og blev ganske udsøgt godt behandlet. Der var ikke Tale om Øllebrød, men derimod fik hun alt muligt andet godt. Netop i de Dage kom Pastor Dalhoff fra København paa Besøg, og Martha var bange for, at Søster skulde sige: „Her ligger en rigtig kræsen Pige", men det gjorde hun slet ikke. Hun sagde blot: „Her er en lille Pige, som er lidt daarlig, saa hun skal ligge et Par Dage." — Den sidste Dag om Eftermiddagen viste Søster hende Børnene, der legede neden for Huset, og hun sagde: „Hvad synes du om dem?" — Martha sagde: „Jeg tror godt, jeg kan spise Øllebrød, hvis jeg maa komme ned og lege med dem."

Martha har nu været Kokkepige paa Børnehjemmet i 32 Aar,

Soster besøger „en af Hundrede".

og hun fortæller, at de første 10 Aar var hun Søsters eneste Hjælper. Martha kunde daarligt være borte fra Børnehjemmet. Engang sendte Søster hende paa Rekreation og betalte for hende; men hun længtes og tabte i Vægt og rejste hjem før Tiden. Da var Søster vred og vilde slet ikke tale til hende den første Dag. Ellers var det saadan, at naar Martha var paa Ferie, forstod Søster at faa de store Børn til at hjælpe til, saa de syntes, det hele var ekstra morsomt, og nu kan sige: „Vi havde det allermorsomst, naar du ikke var hjemme." — Og Søster sørgede altid for en eller anden Overraskelse til Martha, naar hun kom hjem. Engang havde hun ladet et Billede af Marthas Forældre forstørre og indramme, saa det hang paa Væggen. Desuden var der pyntet med Blomster overalt paa hendes Værelse. „Mindst 11 Vaser", siger Martha. Børnene var vældigt interesserede, og de var med paa Banegaarden for at tage imod Martha. En af dem kunde ikke lade være med at sige: „Du kan ikke gætte, hvad der er paa dit Værelse", men en anden skyndte sig at sige: „Det maa du ikke fortælle." Da de kom hjem, sagde Børnene: „Skal du ikke lige op paa dit Værelse?"

De første Aar, da Søster havde saa lidt Hjælp, kunde hun kun skaffe sig Tid til at læse om Natten, og Martha har mange Gange set hende ligge i Sengen med Luffer paa i kolde Nætter. Skulde det rigtigt blive til noget med at sy paa Børnenes Tøj, maatte Nætterne tages til Hjælp. Martha tilbød at blive oppe og hjælpe med at sy Skjorter, men det maatte hun aldrig. Hun skulde have sin Nattesøvn.

Martha kan huske, at Søster engang havde klædt sig saa godt ud, saa ingen kunde kende hende. Hun bankede paa Døren og spurgte efter Søster Hansine. Martha gik for at lede efter hende, men fandt hende ingen Steder og kom saa tilbage

og spurgte, om det ikke var noget, hun kunde sige. Det var det ikke, og Gæsten gik igen. Da Søster nu kom ind igen, morede hun sig vældigt over, at hun saadan havde kunnet narre dem alle sammen.

Alle de voksne Børn er enige om, at intet kan sammenlignes med de Mørkningsstunder, Søster kunde arrangere. Kakkelovnslaagen blev aabnet, saa Gløderne kunde oplyse Stuen. Der blev fortalt, og der blev sunget. Søster havde en køn Sangstemme. Antagelig har hun ønsket sig en Smule Ro ved disse Lejligheder, for hun brugte engang imellem at sige: „Hvis I nu kan være helt stille, skal jeg fortælle jer en Historie, men jeg kan kun fortælle den, hvis der kan blive helt stille." Men den Historie blev aldrig fortalt, hvor tit den end blev bebudet, for helt stille kunde der ikke blive. Saa talte den ene og saa den anden, mens den tredie tyssede o. s. v.

Søster spurgte ikke, hvor de store gik hen paa deres Friaftener, men ofte har hun uset fulgt efter dem for at se, hvor de gik hen. En Aften fulgte hun ogsaa efter Martha, og da hun havde set hende gaa ind paa K. F. U. K., drejede hun om og gik hjem, for Dagen efter at fortælle det til Martha.

Engang skulde Jenny rejse til Aarhus med Morgentoget Kl. ca. 4. Søster og Carla fulgte hende til Toget, og paa Hjemvejen foreslog Søster, at de skulde gaa rundt og se lidt paa Byen paa denne usædvanlige Tid af Døgnet. Det blev en Oplevelse. Alle Vegne ringede Folks Vækkeure. De var ude for adskillige Tilraab, og de var inde at se paa et Bageri, hvor en af Drengene var i Lære. De kiggede ind i et andet Bageri, og der blev raabt: „God Morgen, søde Piger."

Martha kunde blive ved med at fortælle. Hun har jo været med til det hele.

10—1—41

Drachmann og Johanne.

Hvor har man ofte hørt Søster nævne de to. Han var af det første Hold Børn, og han har paa mange Maader været særlig stærkt knyttet til Børnehjemmet. Da han blev forlovet med Johanne, og hun første Gang var med ham hjemme, gik Søster ud og bød hende velkommen og sagde straks: „Vi to maa hellere sige du til hinanden med det samme. Vi skal jo alligevel være i Familie med hinanden." Det var ellers med beklemt Hjerte, Johanne ankom, men den Modtagelse lettede.

De boede deres første Aar i Herning, og naar de skulde rejse til Esbjerg paa Besøg, sagde Børnene: „Skal vi ned til den Bedstemor med de mange Børn, som hun ingen Far har til?" — Efter at de var flyttet til Esbjerg, og Børnene ikke var helt smaa, skulde de første Gang lade Børnene alene nogle Dage. Skønt de blev anbragt paa Børnehjemmet, var Johanne alligevel meget betænkelig ved at rejse og græd en Del ved Afskeden. Søster sagde da: „Du skal saamænd ikke være saa ked af det, jeg skal nok være god imod dem." Til Johannes store Glæde og Overraskelse modtog hun hver eneste Dag et Kort fra Søster, om hvordan Børnene havde det, og hvad de foretog sig i de 5 Dage, hun var borte.

Da Søster flyttede ud til dem i Blichersallé, sagde hun: „Det er da godt, jeg har et lille privat Børnehjem her", og hun gik

hver Aften ind og puslede om Grethe og Ejler, naar de var kommet i Seng.

Drachmann (det er hans Fornavn) fortæller om, hvordan Søster foretog lange Ture med hele Flokken. Hvert Aar tog de til Hjerting. En vældig Madpakke og et Anker Øl blev læsset paa en lille Vogn, og saa vandrede hele Familien langs Stranden ud til Hjerting paa Heldagstur. Et Aar blev det Torden og Regn, mens de var paa Hjemvejen. En af Drengene havde faaet det Løfte af Søster, at han maatte bade paa Hjemturen. Skønt han var dyngvaad af Regnen, holdt han paa, at han vilde have sit Bad, og han fik Lov til det. Børnene morede sig paa saadanne Ture med at fange Bakskul og plukke Revlinger. Og der blev sunget meget. Søster elskede at synge med Børnene.

Engang, de var paa Tur til Spangsberg, mistede en af Drengene sine Træsko, da han sad fast i Hængedynd. De gik ellers med helt bare Ben saa lang Tid af Aaret, det paa nogen Maade kunde forsvares. Der var hverken Raad til Træsko eller Strømper, udover det allernødvendigste, i de første Aar.

Drengene maatte dengang for det meste tjene paa Landet deres første Aar efter Konfirmationen. Søster betingede sig altid, at de, naar de naaede 1. November, skulde have 8 Dage fri. Det kunde derfor hænde, at der var 6—8 Drenge hjemme paa een Gang. Der var ingen Senge til dem, men de blev anbragt paa Madrasser paa Gulvene, og den Uge staar for dem i festlig Glans. De kom hjem med deres Løn, og det gjaldt om, at der ikke var blevet brugt for meget af den. Nu skulde de med Søster ud og købe ind, og hun syede Skjorter til dem, saa de rigtig kunde være udstyret til Vinteren. Hun tog dem med ud, og hun arrangerede festlige Aftener. De skulde ordentlig

nyde den Uge, og de glædede sig længe til den og mindes den nu som en herlig Tid.

Den Dag, de skulde i Plads første Gang, fulgte Søster dem dertil. Drachmann mindes denne første Dag, da han som lille Purk skulde tage Afsked med Søster, hvordan de blev ved at vende sig efter hinanden, saa længe de kunde, indtil en Bakke skjulte dem for hinanden. Da græd de begge to!

Mens Drachmann var Soldat, kom han uventet hjem paa Besøg Kl. 3—4 om Morgenen. Han vilde nødig vække Søster, da han vidste, hun saa vilde have svært ved at falde i Søvn igen. Han tænkte da, at han kunde gaa en Tur, indtil de stod op, men han tog alligevel i Døren, og den var tilfældigvis ikke laaset. Han gik da op og lagde sig i Sengen i Gæsteværelset. Om Morgenen kom nogle Drenge til at kigge derind, og de styrtede ind til Søster og raabte: „Der ligger en Mand med rødt Skæg inde i Sengen." — „Det kan ikke være en af mine Drenge. Der er ingen af dem, der har Skæg", sagde Søster. Drachmann havde ladet Skægget vokse paa Grund af et Væddemaal. Søster kendte ham imidlertid straks og sagde: „Aah, er det dig, skynd dig lidt at faa det grimme Skæg af."

En Gang om Aaret, naar Søster havde Sommerferie, besøgte hun alle de voksne Børn rundt om i Landet, saa længe hun var rask nok til det. Selv Valdemar, der boede i Troldhede Plantage som Eneboer i en Jordhytte, besøgte hun engang sammen med hans Søster. Valdemars Broder, Natanael, der var ansat i Ø. K. i Kina, kom engang hjem paa Besøg, og da lykkedes det ham at overtale Valdemar til at rejse til U. S. A. for at forsøge paa at komme i Gang der.

Søster var altid rettænkende. Det mærkedes ikke mindst de sidste Aar, hvor hun boede hos Drachmanns. Havde hun faaet

malet eller paa anden Maade gjort i Stand i Lejligheden, skulde det altid gengældes med en Gave, f. Eks. med at give Middagsmad en Dag. Hovedrengøringen blev ogsaa belønnet med en eller anden Ting, de havde Brug for i Huset.

Det var rørende at se den Maade, hvorpaa hun tog Afsked med sin Stue, den Dag hun blev ført paa Sygehuset. — Hun saa sig om og sagde: „Farvel, min Stue, mine Billeder, mine Blomster og alle mine Ting. Jeg faar jer ikke at se mere. Tak for alt, hvad jeg har oplevet her."

11—1—41

Store Carla.

Store Carla er gift og bor i Odense. Hun var en Tid paa Børnehjemmet som huslig Hjælp, og hun har ogsaa været der som Barn sammen med sine to Søskende. Hun skriver om Søster:

„For 29 Aar siden havde Søster en stor Sorg af et af sine Børn. Da fik jeg at se et Glimt af den Kamp, hun stred for sine Børn. Det var en Dreng, der var i Lære. Han blev daarligt behandlet og kom ofte hjem og bad om noget Mad, fordi han var sulten. (Drengene spiste dengang i deres Læreplads). Der var forskellige Ting i Vejen med den store Dreng, og Søster har nok ofte forsøgt at faa ham til at forandre Opførsel, saadan som enhver god Mor vilde gøre.

En Formiddag kom der pludselig det Bud til Søster, at Drengen var forsvundet. Jeg glemmer aldrig, hvordan Søster blev. Hun var ude af sig selv, græd og kunde ikke være i Ro hverken Dag eller Nat. Saa fik hun den Tanke, at han kunde være hos en Tante og Onkel, han havde paa Landet. Der rejste Søster hen og fandt ham ganske rigtigt. Det første, han sagde, var: „Hvad vil du?" Var det tungt i Forvejen, blev det endnu mere ved disse Ord. Søster kunde ikke faa ham til at tage tilbage. Sagen var, at hans Broder i Amerika havde sendt Billet til ham, at han skulde rejse derover. Og han rejste. Da fik jeg at se, hvor Søster egentlig elskede sine Børn. Jeg maatte tit

gaa med hende en Tur ud, hvor ingen andre var til Stede, og der hulkede Søster sin store Sorg ud. Nu forstaar jeg først bagefter, hvad Søster led, naar vi skuffede hende. Det varede meget, meget længe, inden hun kom over denne Sorg. Hun var saa bange for, at det skulde sætte en Skamplet paa Børnehjemmet, og at hun muligvis havde taget forkert paa ham.

Søsters Valgsprog var: Enten — eller.

Det var godt for os, som fik hendes Kærlighed at mærke. Søster var jo saa fuld af Liv og Kraft, en stærk Vilje, en Personlighed.

14—1—41

Marie.

Skønt Søster var 75 Aar, kunde vi godt tænke os at have beholdt hende længere. Hun har været saa meget for os alle sammen, og vi mærkede ikke, at hun var gammel og skrøbelig.

Jeg var 10 Aar, da jeg kom hertil sammen med mine 2 yngre Søskende, Carl og Else. Da vi skulde rejse fra København, hvor Søster hentede os, blev der sat en stor Portion Mad frem for os. Jeg kunde ingenting spise og blev meget lettet, da Søster hviskede til mig: „Lad det bare staa."

Vi kom om Efteraaret, og om Foraaret blev jeg syg og maatte i Seng. En af Drengene var ogsaa syg, og han laa i Søsters Seng. Naar man var meget syg, kom man i Søsters Seng og blev rigtig forkælet. Søster laa saa selv paa en Divan. Da Søster gik sin Runde den Aften for at se til hvert enkelt Barn, opdagede hun, at jeg havde høj Feber, og nu var det min Tur til at blive anbragt i Søsters Seng. Skønt Trapperne var ferniserede, gik Søster alligevel over paa Sygehuset for at ringe efter Lægen. (Da havde vi ikke selv Telefon). Det var Lungebetændelse, og Søster var ikke af Tøjet i mange Dage, men vaagede selv.

Jeg maatte aldrig komme med Skolen eller Søndagsskolen paa Udflugt. Søster mente, at jeg ikke kunde taale det. I Stedet for samlede hun 3—4 sammen og tog os med paa Tur et eller andet Sted hen. Et Aar gik Turen til Skibelund. Jeg havde

for smaa Sko paa. De klemte Tæerne frygteligt, men jeg vilde ikke sige det, da jeg var bange for, at jeg saa skulde blive hjemme.

Vi startede Kl. 4 om Morgenen med Toget, og da vi kom til Middag, kunde jeg ikke holde det ud længere, men fortalte Søster, at Skoene klemte. Søster sagde straks: „Tag dem bare af og gaa i Strømpefødder." Saadan gik jeg saa Resten af Dagen. Næste Dag blev der købt et Par nye Sko til mig. Det, som gør, at jeg husker Begivenheden, er det, at Søster uden Betænkning tog mere Hensyn til mine Tær end til, hvad Folk vilde sige om det mærkelige Syn, at jeg gik paa Strømpefødder.

2den Maj 1923 havde Søster 25 Aars Jubilæum, og der var en fin Fest paa Børnehjemmet. Børnene havde længe glædet sig til den Dag. Pigerne var pyntede i nye lyse Sommerkjoler, og vi store Piger skulde ingenting bestille den Dag, men bare nyde det.

Samme Aften rejste Ragnhild, Elna og jeg, da vi skulde have et Ophold paa Højskole. Søster vilde besøge os i sin Sommerferie. Kort før hun skulde komme, forsvandt der nogle Ting fra Elevernes Værelser. Gerningsmanden blev heldigvis senere fundet, men vi tre blev kaldt op til Forstanderen og taget i Forhør. Vi følte os meget forurettede, netop fordi vi var fra et Børnehjem. Ragnhild, som den ældste, førte Ordet for os, og hun sagde vredt: „Vent De bare, til vores Plejemor kommer, saa skal hun nok fortælle, at vi har aldrig nogensinde stjaalet noget." Vi var sikre paa, at den Sag skulde hun nok ordne. Hun gik ogsaa op til Forstanderen, men hvad de talte om, fik vi ikke at vide.

Dagen efter tog hun os med til Næstved og viste os sine Omgivelser fra Barndomstiden, Moderens Grav o. s. v. Om Ef-

termiddagen vandrede vi i Herlufsholms Skove, og her fortalte hun os meget om sig selv.

Hvor slemme og uregerlige Drengene end kunde være, fandt Søster altid paa en Udvej. Carl var meget vanskelig den første Tid efter, at vi var kommet. Søster var somme Tider ved at opgive ham. Saa fandt hun paa at lade ham holde Høns, og det hjalp. Han gik saa ivrigt op i det, saa han engang fik Præmie paa en Udstilling for en Sølvwyandotte, og han blev en flink Dreng.

Efter at jeg var blevet gift, spurgte Søster mig en Dag, om det ikke var noget for mig at blive Nattevagt paa Sygehuset. Hun havde hørt, at de manglede en. Jeg syntes først, det var for vanskeligt, men en anden Søster sagde: „Det kan De nok. Ring til Oversygeplejersken og sig saa, at De er en af Søster Hansines store Piger." Det gjorde jeg, og Oversygeplejersken sagde: „Kom i Aften Kl. 7." Da jeg kom, sagde hun blot: „Gaa ind paa Stue 5". Jeg var helt imponeret af, at hun ikke vilde spørge mig om noget, og at Søsters Navn virkelig garanterede saa meget.

16—1—41

August

fortæller, at Drengene engang fandt paa at skaffe sig Pærer fra Naboen, Skindhandler Hansens Have. De brugte et Kosteskaft med Staaltraad og ragede Pærerne ned til sig. De havde hver faaet sig en saftig Grev Moltke Pære, undtagen Ludvig. Han stod netop og arbejdede paa at faa sin, da Søster opdagede ham. Han blev kaldt ind og fik en kraftig Omgang, og senere blev han sendt ind til Naboen for at fortælle, hvad han havde gjort. Stor blev Overraskelsen blandt de andre Drenge, da han kom tilbage med en stor Kurv Pærer, som den gamle, elskelige Skindhandler Hansen havde givet ham med hjem.

17—1—41

Ragnhild.

Søster Anna har bedt mig skrive nogle Minder hjemmefra. Det vil jeg ogsaa gerne, for jeg har haft en god Barndom og mange dejlige Timer sammen med Søster. Men et er at gaa og huske paa de smaa Oplevelser og et andet at skrive dem ned. Naar jeg husker de forskellige Oplevelser, er det, fordi Søster havde en vis Evne til at glæde os.

Det staar saaledes tydeligt for mig, at Søster en dejlig varm Sommerdag kom ind i Stuen og sagde: „Nu kan I fire store Piger gaa op og tage jeres Søndagstøj paa, og saa tager vi en Tur til Ribe." Der blev naturligvis stor Begejstring, men idet Søster havde sagt det, listede en af de mindre Piger, som tilfældigvis hørte Søsters Besked, hen og stod og saa op paa Søster med bedende Øjne. Søster forstod uden Ord og sagde: „Ja, du kan ogsaa gaa op og pynte dig, og saa kan du følge os paa Banegaarden." Dernede sagde Søster: „Kom du kun op i Toget. Du kan jo hurtigt springe af, naar det kører." Hvem der ikke naaede det, var Tinne, for pludselig blev Døren smækket i. Vore Ansigter maa have været et stort Spørgsmaalstegn, og vi var ikke glade ved Situationen. Da Konduktøren kom for at billettere, blev Tinne ildrød i Hovedet, men da Søster saa sagde: „Ja, det er for 5 Børn og 1 Voksen, udbrød vi alle: „Ih, hvor har du narret os, Søster." — „Hvor

kunde I dog tro, at jeg kun vilde tage I fire med og lade den femte gaa hjem?"

Nej, Søster gjorde ikke Forskel.

Vor aarlige Udflugt havde vi hver Sommer. 2 store Lastbiler holdt for Døren, og det var en Flok glade Børn, der tog af Sted til Hjerting, hvor vi tumlede os den hele Dag. — Der var nu 18 Børn. — Det var ikke faa Rugbrødsklemmer, der blev sat til Livs.

Hvor kan jeg ogsaa huske Søster, naar vi en Sommereftermiddag alle skulde en Tur i Skoven. Søster strikkede, mens hun vandrede med os, for Tiden skulde tages i Betragtning. Altid sang vi, naar vi saadan gik. Naar vi saa havde fundet en god Plet i Anlæget, slog vi os ned der, og saa stod den paa Julekage og Saftevand. Det var en Fest for os, og saa vankede der en Historie. — Hvor kunde Søster fortælle, — og allerhelst vilde vi høre om Søsters egen Barndom. Endnu den Dag i Dag staar det for mig som et dejligt Eventyr, naar Søster fortalte om de lange Spadsereture, hun maatte tage ud til sin Bedstemor. Det eneste Selskab, hun havde paa den milelange Spadseretur, var Træerne langs Vejen. Søster havde en levende Fantasi: Træerne var Børn, som hun talte til, og var der saa et Træ, der saa lidt medtaget ud, blev det regnet for at være et sygt Barn. — Søster talte trøstende til det, tog sit Halstørklæde af og bandt det om Træet, for at det kunde blive rask. Jeg har altid syntes, at den lille Historie har været et Tegn paa den Gerning, Søster har taget op, for det var jo smaa, forsømte Børn, hun begyndte med.

Søster havde Evne til at gøre selv en Rengøringsdag festlig. Paa en egen Maade kunde det mest kedelige gaa som en Leg. Ved Hovedrengøringen kunde baade Drenge og Piger hjælpe

med. Drengene har gode Kræfter til at banke Sengetøj, og Pigerne har godt af at lære at lappe en Madras. Andre blev kommanderet til at tage Sko og Strømper af, og saa blev der vel nok skuret Gulve: „Spar ikke paa Vand og Kræfter, og saa kan vi udmærket godt synge til. Det letter altid Arbejdet." — Belønningen var Kakao og Galopkringle.

At vi efterhaanden voksede til og maatte ud og staa paa egne Ben, var jo givet. Lige morsomt var det ikke. Dog ogsaa der forstod Søster at lette Vejen for os. Jeg husker saaledes, hvor min Broder led af Hjemve. Hver Lørdag fik han af sin Mester Lov til at tage hjem til Søster. At han kunde faa Lov til at sove hjemme denne ene Nat, har sikkert lettet Arbejdet for ham hele Ugen; men naar saa Afskedstimen kom Søndag Aften, ja, saa kom Gudde: „Søster, vil du ikke følge mig — bare lige ud over Broen?" — Søster led med Drengen, tog Sjalet over sig og fulgte ham paa Vej. Naar hun saa kom tilbage, kunde hun synke træt ned i sin Stol og udbryde: „Ingen ved i Grunden rigtigt, hvor det kan være svært saadan at skulle give den ene fra sig efter den anden."

Søster fulgte saa levende med i, hvad vi foretog os, der hvor vi hver især var anbragt. Vi vilde saa gerne smutte hjem og fortælle, hvad vi havde oplevet, og undertiden for at beklage os. Søster hørte roligt paa os, men hun holdt ikke med os. Hun sagde derimod stilfærdigt: „Hvis du nu tænker dig rigtigt om, tror du saa ikke, det er dig selv, der har baaret dig forkert ad?"

Engang blev jeg syg, og Fruen sendte mig op til Lægen. Det var Halsbetændelse med høj Feber, og jeg skulde gaa hjem i Seng. Lægen mente vel, at hjem betød i Pladsen, hvor jeg hørte til; men Ordet betød for mig hos Søster. Uden at tænke

over, hvad en Halsbetændelse kunde komme til at betyde for alle Børnene, travede jeg mere død end levende hjem til Haraldsgade. Da Søster saa mig, udbrød hun: „Men hvordan er det dog, du ser ud, kære Barn?" — Lægen maatte hentes igen om Aftenen. Da han saa mig, sagde han: „Hvordan kan det gaa til, at du er her?" — Søster sagde: „Har De sagt, hun skulde gaa hjem, har hun ogsaa adlydt Dem."

Søster ofrede sin Seng, saa jeg kunde ligge isoleret fra Børnene, og saadan har Søster Gang paa Gang ofret sin Seng. Intet var for godt til den, der var syg. Ofte gik Søster Glip af sin Nattesøvn, skønt der ventede hende en lang Dag med Uro fra Morgen til Aften. Meget var der at sy paa Maskine. Drengene var haarde ved Buksebagen, og Strømper trængte altid til nye Fødder.

Og saa kom de allermindste. De trængte til smaa, kærlige Ord. De skulde „ride Ranke". Og Søster kunde faa dem til at klukle. Saadan to smaa kunde komme i Tanker om at nappes om Søster. „Er du ikke ogsaa mest min Mor?" — „Nej, du er mest min Mor, ikke ogsaa?" — Saa puttede Søster dem begge ind til sig og sagde: „I er begge to mine søde Unger", og saa var den Strid endt.

Søster forstod at klare enhver Situation. Under forrige Krig var vi paa Lysration. Kl. 8½ blev Lyset slukket. Det var jo ikke saa rart, men Søster fandt paa Raad. Der var dejlig Ild i Kakkelovnen, og vi lukkede Laagen op. „Vi rykker bedre sammen, og saa sidder vi i Troldhytten." Der sad Søster med alle sine Troldunger, og det var ikke faa Luftkasteller, der blev bygget. Vore smaa Oplevelser kom ogsaa frem, og Søster forstod os.

Mange af de unge Mænd var dengang indkaldt, og af og

til var et Par Stykker hjemme paa Orlov. Søster var altid glad for at se dem. „Jeg kan jo næsten stille med en hel Hær selv", sagde hun stolt.

Jeg har nu prøvet at finde ud af lidt af det, jeg husker. Jeg synes ikke, det er let at forklare paa Papir. Alle de gode Timer og alle de fortrolige Samtaler, vi hver især har haft med Søster, er jo det, der gør, at vi har følt os saa nær knyttet til hende.

Saadan som Søster selv har forstaaet at holde sammen paa os, har hun ogsaa gerne villet, at Børnene skulde holde sammen. Vi herovre i København er altid glade for at kunne mødes i vore smaa Hjem. Vi har altid fundet det dejligt at kunne sludre om det derhjemme. Jeg ved ogsaa, at det var Søsters største Lykke at kunne komme og besøge os. Hun følte sig altid mere tryg, naar hun havde overbevist sig om, at vi havde faaet en god Ægtefælle.

23—1—41

Orla Johansen.

Til Søsters 70 Aars Fødselsdag.

Nu Festen holder til Huse her,
forsamler gamle saavel som unge
om Fødselaren, som vi har kær,
og til hvis Pris vi vil sjunge.

Ja, vi vil mindes den gamle Tid
med Søster helt i sin Ungdomsstyrke,
da Arbejdsslæb og al Hverdagsslid
ej tynged Skuldren som Byrde.

I Hus og Have du sysled om,
dog altid Stund var der til at lytte
til Børn og voksne, som til dig kom
at søge Ly i din Hytte.

Og syntes Byen dig al for trang,
og Barnets Kind tit af Vintren bleget,
du tog os med ud i Skov og Vang,
der har i Solskin vi leget.

Vi husker ofte din stille Gang,
naar Dagen var tyst og Smaabørn til Senge,
for Gud du sang da din Aftensang,
bad du for Børn, bad du længe.

Og ud, hvor Haanden ej kunde naa
at læge, lutre og stilne Smerter,
du sendte Tanker til store, smaa,
bad: „Gud, bevar deres Hjerter."

Ja, vi vil takke dig, kære Mor,
for Møje, Angst og al stræbsom Færden,
for Smil og Solskin og gode Ord,
der lyste op i vor Verden.

Til Lykke, Søster, vi ønsker dig,
med det, du naaede i Tidens Trængsel,
Gud signe stadig paa Jord din Vej,
han, som kan stille hver Længsel.

FATTIG — MEN RIG.

25. Januar 1941. Søster kunde udvise baade Strenghed og Myndighed, men i hendes Gerning er disse Egenskaber lige saa nødvendige som Godhed og Kærlighed. De to første Egenskaber alene vilde virke ødelæggende, men de to sidste isolerede vilde gøre akkurat lige saa megen Fortræd. Alle fire i passende Blanding viser sig derimod at være gode Betingelser for Opdragergerningen.

Søsters Styrke var for øvrigt, at hun kunde klare en Situation uden Ord. Engang skete det paa Børnehjemmet, at nogle Drenge gav sig til at spille Kort. Det vilde Søster nu ikke have, men hun sagde ingenting, gik derimod stille hen og samlede Kortene og kastede dem i Kakkelovnen. Drengene sagde heller ingenting, men Søster sagde senere, da hun fortalte Begivenheden: „De skulde bare vide, hvor jeg rystede, mens jeg gjorde det."

Hun var i Besiddelse af den naturlige Myndighed, megen praktisk Dygtighed uden smaalig Pedanteri, en kolossal Energi og — i sine unge Dage — et godt Helbred uden Tanke for at spare sig selv. En af Drengene fortæller, at det ikke var ham muligt at overbevise sine Kammerater om, at det var Sandhed, naar han fortalte, at paa Børnehjemmet stod Maden altid paa

Bordet, naar Børnene kom hjem fra Skole, og at det ikke kunde tænkes, at Søsters Ordre ikke straks blev adlydt.

Søster var desuden i Besiddelse af den sjældne Indfølingsevne, som gjorde, at hun endnu som 75-aarig kunde sætte sig ind i de unges Tankegang og forstaa dem, saa de talte med hende som med en jævnaldrende.

*

Engang havde Købmanden, der havde Børnehjemmets Handel, sagt til nogle Drenge, at de kunde godt vente, da deres Tur kom til at blive ekspederet. Da de kom hjem og fortalte det, blev Søster meget vred over, at hendes Drenge skulde behandles daarligere end andres, og hun flyttede hele sin Handel. Købmanden blev yderst ulykkelig, da han mærkede det, og han gik til Søster for at bede om Tilgivelse. Den fik han, men han fik kun den halve Handel tilbage.

En af Drengene opførte sig for en længere Aarrække siden saadan, at det Spørgsmaal maatte rejses, om det var bedst baade for Drengen selv og for Hjemmets øvrige Børneflok, at han blev sendt til et særligt Opdragelseshjem. Det faldt Søster meget svært at tage den Bestemmelse. Hun grublede Nat efter Nat. Var det nu af Hensyn til Drengen? — Eller var det af Hensyn til hende selv — for at slippe for Ansvaret? — Hvad var den egentlige Grund til at sende ham bort? — Til sidst blev hun helt sikker paa, at det var bedst at sende Drengen bort. Og saa kom han bort, trods Familiens Protester. — Den Slags Beslutninger blev ikke taget let, og det sled paa hende — maaske mere end noget andet.

Smiger kendtes ikke hos Søster. Det faldt hende heller ikke

ind at byde nogen paa Kaffe, hvis de kom til Børnehjemmet paa Visit eller i et Ærinde. Det er saaledes aldrig hændet, at der er blevet lavet ekstra Kaffe til Kassereren. Vilde han derimod sætte sig til Bords med hende og Børnene, var han velkommen til det. Hun satte netop Pris paa, at Børnene fik Lejlighed til at sidde til Bords med andre Mennesker end deres daglige Omgivelser. Hun elskede Forandring. Ligesaa glædede hun sig, naar private Hjem inviterede Børnene, fordi hun syntes, de havde godt af at se, hvordan et Hjem normalt var indrettet — foruden den Glæde, det var for hende, naar nogen viste Venlighed mod hendes kære Børn.

Engang drejede Samtalen sig om Selvstændighed, og man mente, at det havde Søster i høj Grad. Hun svarede: „Ja, det tror Folk. De ved ikke, hvordan jeg har kæmpet for at vinde det. I min Ungdom var jeg næsten syg, hvis jeg f. Eks. skulde lave en ny Ret. Jeg kæmpede med Gud i Bøn for at faa den nødvendige Selvtillid. Jeg husker, jeg skulde lave en Budding til et Præstekonvent, og jeg var grusomt nervøs. Jeg sukkede og bad til Gud, og jeg maatte have Buddingen ud af Ovnen 3 Gange, da jeg hver Gang havde glemt en Ting. Da den til sidst kom ud af Ovnen, smuk og vellykket, slog jeg uvilkaarlig Hænderne i Bordet og sagde: „Tak, Gud." Jeg var mere glad, end om jeg havde faaet 100 Kr. Ja, jeg var vist et stort Barn dengang."

Det var det samme store Barn, der senere paa Aarhus Fattiggaard vovede Livet i en Situation, hvor hun følte, at hun havde Ansvaret. En Mand var pludselig blevet sindssyg, eller han havde faaet et Anfald. Han havde flaaet og flænget alt i Stuen — ogsaa sine egne Klæder. Han rasede og truede enhver, der vilde gaa ind til ham. Ingen turde nærme sig ham.

Da bad Søster Gud om Hjælp, gik tilsyneladende roligt derind og beroligede ham, idet hun sagde:

„De er ogsaa blevet uretfærdigt behandlet, nu skal jeg nok skaffe Dem Ret, hvis De vil følge med mig." Miraklet skete. Manden fulgte med Søster ned ad Trappen, over Gaarden og op ad en anden Trappe til en Celle, hvor Søster fik ham ind og laasede Døren efter ham. Søster maatte gaa og lægge sig paa sin Seng af Udmattelse efter Spændingen.

Omkring 1914 var Søsters Helbred saa daarligt, saa hun mente, at hun burde trække sig tilbage, fordi hun syntes, at hun ikke længere kunde være nok for Børnene. En anden Søster var allerede antaget. Da kom der en underlig Ufred og Uro over hende, ja, over dem begge. Søster turde da — efter nogen Overvejelse — alligevel ikke rejse. Hun følte, at Gud endnu havde Brug for hende. Hun fik det hele ændret og blev. — Den anden Søster døde kort Tid efter.

Engang sad vi sammen med Søster og talte op, hvor mange Børn hun havde skullet være Mor for i sin Esbjerg Tid. Vi kom til ialt 103 Navne. Det er betegnende for Søster, at hun paa de faa Billeder, der findes af hende, er fotograferet med et sygt Barn.

★

Paa Aarets sidste Dag drog Søster Hansine sit sidste Suk, en lille, fattig Diakonisse, ja, — men en stor og rig Kvinde, en rigtig Mor.

MIN AFTENSANG OG AFTENSUK.

Se, Dagen gik til Ende, og Natten vælder frem.
Nu vanker jeg mellem Senge og dækker hvert lille Lem.
Og Bønnen fra Hjertet stiger: O, Fader, bevar du dem;
de hører dog til dit Rige, du elsker hvert lille Lem.

O, Herre Frelser milde, hør Sukket for store og smaa,
om end de paa Veje vilde vil bort fra dit Ansigt gaa.
Om end de din Smerte forøge, som du paa Korset stred,
din Kærlighed, ved jeg, vil søge dem alle og byde dem Fred.

Saa lægger jeg mig til Hvile med Trøsten, o, Herre Gud:
Til alle de store du ile, som her fra Hjemmet drog ud.
Din Kærlighed stærk som din Naade dig leder til
Hjerterne frem.
Du ene kan styrke og raade og føre til Himlen dem hjem.

Saa takker jeg dig, min Fader, for Naaden i Jesu Navn.
Paa dig jeg mig forlader, du slipper mig ej af din Favn.
Du slukker ej rygende Tande, du knækker ej brudte Rør.
Hjælp os i Himlen at lande, o Herre, ved Haanden mig før.

Af Søster Hansine Christiansen,
f. 5. April 1865, d. 31. Decbr. 1940.

INDHOLDSFORTEGNELSE:

En gammel Mor	Side	9
Søster	„	12
Et Bryllup	„	19
Molly	„	23
Haraldsgade 9	„	26
Kamp, Drøm og Daad	„	32
Dora	„	36
Sygdom og Død	„	38
Søsters Testamente	„	43
Bisættelse	„	46
Begravelse	„	49
Børnehjemmet	„	57
Medhjælpere	„	60
Børnene	„	64
Fattig — men rig	„	84